

LEVENDE Talen

JAAERVERSLAG
2018

COLOFON

Vereniging van Leraren in Levende Talen
Joseph Haydnlaan 2a
3533 AH Utrecht
T 030 205 99 78
E bureau@levendetalen.nl
www.levendetalen.nl

redactie: Dirk Tuin, secretaris
illustratie voorkant: Petra van Kalker (eerder afgebeeld
in LTM 105(2018)1 bij de column van Peter-Arno Coppen

6 april 2019

Beste lezer,

Met genoegen presenteren wij u ons jaarverslag 2018. In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af aan onze leden en onze relaties. 2018 was een jaar waarin veel tijd en aandacht uitging naar het fundament dat nu gelegd wordt voor de actualisatie van het curriculum van alle leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs. Een jaar ook waarin bleek hoe belangrijk het is om een sterke vereniging te hebben. Een vereniging die namens en waar mogelijk samen met haar leden laat weten wat zij vindt van ontwikkelingen die directe betekenis hebben voor de toekomst van het talenonderwijs. Om onze stem te laten horen hebben we volume nodig. We hadden op 31 december 2018 3604 leden. Dat moeten er meer worden. De organisatiegraad van taaldocenten in Nederland moet hoger. Onder andere hierop willen wij ons in 2019 richten.

Nu echter blikken wij terug op 2018. Niet alleen op Curriculum.nu, maar op alle activiteiten die onze vereniging heeft ondernomen in het licht van haar doelstellingen. Voor die activiteiten is een organisatie nodig. Op de organisatie gaan we kort in, evenals op de condities die het functioneren van de organisatie mogelijk maakten. Levende Talen is geen geïsoleerde speler in het Nederlandse onderwijsveld. Waar zinvol en gewenst vindt samenwerking en afstemming plaats met andere onderwijsvakorganisaties. Welke dat waren en over welke thema's wij ons in 2018 al dan niet samen met andere organisatie gebogen hebben, leest u in dit verslag. Verder leest u over de activiteiten en plannen van de talensecties, Levende Talen als vakbond en over de tijdschriften.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van alle bijdragen. Voor vragen, opmerkingen en ideeën houden wij ons als altijd aanbevolen.

Namens het bestuur,
Judith Richters,
Voorzitter Levende Talen

INHOUD

4

VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN LEVENDE TALEN

Doelen Levende Talen; Leden; Hoofdbestuur;
Dagelijks Bestuur; Bureau Levende Talen; Werkgroep ledenwerving; Adviesraad en Meesterschapsteams; Commissie van goede diensten; Vakbond; Juridische bijstand; Algemene Verordening Gegevensbescherming; Website en sociale media; Landelijke Studiedag 2018 'Taal in Beeld'; Europees Talenlabel 2018; Taaldidactiekprijs 2018; Curriculum.nu; Lerarenregister

11

VERSLAG VAN DE SECTIES VAN LEVENDE TALEN

Arabisch
Chinees
Duits
Engels
Frans
Fries
Italiaans
Nederlands
Nederlandse Gebarentaal
Papiaments
Pools
Russisch
Spaans
Turks

29

VERSLAG VAN DE REDACTIES LTM & LTT

Levende Talen Tijdschrift
Levende Talen Magazine

VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN LEVENDE TALEN

De vereniging – bij de Kamer van Koophandel ingeschreven als Vereniging van Leraren Levende Talen – bestaat sinds 1911 en is nu 108 jaar oud. Levende Talen omvat veertien vakverenigingen van taaldocenten. De volgende talen zijn vertegenwoordigd: Arabisch, Chinees, Duits, Engels, Frans, Fries, Italiaans, Nederlands, Nederlandse Gebarentaal, Papiaments, Pools, Russisch, Spaans en Turks. De vroegere sectie NT2 is als werkgroep opgenomen binnen de sectie Nederlands. Daarnaast werkt de Vedocep (vereniging van docenten Engels in het basisonderwijs) nauw samen met de sectie Engels. De vereniging is verheugd ook de werkgroep Lerarenopleiders binnen haar gelederen te hebben.

Levende Talen heeft als doelen:

- het bevorderen en ontwikkelen van taalonderwijs in alle levende talen in brede zin;
- het bijeenbrengen van en bieden van een platform aan taaldocenten;
- het behartigen van de belangen van leden in de arbeidsvoorwaardelijke sfeer. Daarvoor is Levende Talen aangesloten bij de FvOv (Federatie van Onderwijsvakorganisaties).

Leden

Leden van Levende Talen zijn voornamelijk taaldocenten in primair, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie. Ook (hoog)leraren in het hoger en universitair onderwijs maken deel uit van de vereniging. Op de teldatum (1-1-2019) waren er 3604 leden, 2832 actieve, 158 postactieve en 614 andere leden. Een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar. Sinds de laatste algemene ledenvergadering zijn er 9 ereleden.

Hoofdbestuur

Het hoofdbestuur (HB) wordt gevormd door de voorzitters of vertegenwoordigers van de veertien vaksecties samen met het Dagelijks Bestuur. Het hoofdbestuur heeft in 2018 zes

keer vergaderd. Terugkerende punten op zowel de agenda van het DB als HB waren: financiële en administratieve zaken, interne contacten (redactie van LTM, de juristen van onze rechtsbijstand) en externe contacten (OCW, CvTE, ECML, FI-PLV), website en sociale media, Curriculum.nu, de examens, de landelijke studiedag (LSD), de Federatie van Onderwijsvakorganisaties (FvOv), de Onderwijskamer (OK) en vakbondszaken. Op al deze zaken gaan we in dit verslag kort in, evenals op nieuwe ontwikkelingen die zich aandienen, zoals het voorstel voor een werkgroep ledenwerving, de actualisering van de voormalige Commissie van goede diensten, ‘Verkenning leraren’, de verkenning van Rinnooy Kan naar hoe het leraarsberoep versterkt kan worden en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Dagelijks Bestuur

Het dagelijks bestuur (DB) vergaderde in 2018 tien keer voltallig. Tijdens de algemene ledenvergadering (ALV) van 7 april 2018 is Dirk Tuin Jos Canton als algemeen secretaris van de vereniging opgevolgd. We zijn erg blij dat Jos zich bereid heeft verklaard het DB voorlopig met raad en daad terzijde te blijven staan. Zijn kennis en ervaring van niet alleen vakinhoudelijke kwesties maar ook van bestuurlijk/administratieve zaken en zijn contacten met de UnieNFTO – een vakbond voor het mbo waarop wij een beroep doen voor het ondersteunen van onze leden op het gebied van arbeidsvoorwaarden – en met CIEFO maken dat hij voorsnog een onmisbare factor is bij de verwezenlijking van de doelen waarvoor Levende Talen zich sterk maakt.

De volgende personen vormden in 2018 het DB:

Judith Richters, voorzitter

Blanca Cano González, vicevoorzitter (tevens voorzitter sectie Spaans)

Dirk Tuin, secretaris

Rob Mengerink, penningmeester

Kitty Willemsen, algemeen bestuurslid

Portefeuilleverdeling taken DB in 2018	
Contact met rechtsbijstand UnieNFTO, CIEFO	Jos
Contact met FvOv	Judith en Rob
Contact met Onderwijskamer	Blanca en Dirk
Leidinggeven aan het Bureau Levende Talen	Dirk
Ledenadministratie	Jos
Externe contacten (ECML, FIPLV)	Judith
Website en sociale media	Blanca
Ledenadministratie	Rob
Landelijke Studiedag	Kitty, Blanca en Rob
Contact met redacties LTM en LTT	Judith, Dirk en Rob
Curriculum.nu	DB

Bureau Levende Talen

Chef de bureau was ook in 2018 Myrna Brouwer. Zij ondersteunt ons bijna fulltime. Haar belangrijkste taken zijn het bijhouden van de ledenadministratie, de communicatie met de leden en het ondersteunen van activiteiten van bestuur en secties. De telefonische bereikbaarheid van het bureau is in overleg met de secretaris vastgesteld van 10 uur tot 15 uur op alle dagen, behalve maandag en vrijdag.

Financiën

De trend waarvan in het vorige jaarverslag melding werd gemaakt zet zich voort. Mede dankzij de inzet van onze penningmeester Rob Mengerink zijn we erin geslaagd de opbouw van een reserve van de vereniging, waarmee we in 2017 een begin hebben gemaakt, te doen groeien. Dit zal bij de presentatie van de jaarcijfers 2018 toegelicht worden. Met ingang van het boekjaar 2019 wordt door de vereniging een nieuw financieel administratiesysteem in gebruik genomen waardoor de financiële huishouding sneller, duidelijker en beter gemonitord kan worden. Op deze manier kan het bestuur een goed beeld krijgen van de financiële situatie op elk

gewenst moment. Dit biedt betere mogelijkheden om beleid te sturen en waar nodig aan te passen.

Werkgroep ledenwerving

Zoals in het voorwoord al is gesteld, is een krachtige vereniging die haar stem kan laten horen van groot belang. Zeker in een tijd dat aan de fundamenten van toekomstig (talen)onderwijs wordt gewerkt. De organisatiegraad van talendocenten is verhoudingsgewijs laag. Van de naar schatting 20.000 tot 22.000 docenten Nederlands en vreemde talen is nog geen 4.000 lid van Levende Talen. Het bestuur wil hierin verandering brengen. Het wil nieuwe leden werven. Het bestuur ziet dit niet alleen als zijn taak maar nadrukkelijk ook als taak van de afzonderlijke secties. Zij weten wat er speelt op hun vakgebied, zij weten als geen ander hoe je de betekenis van de vereniging in dat licht voor het voetlicht kunt brengen. De betrokkenheid van de secties is niet vrijblijvend. Elke sectie is medeverantwoordelijk voor de werving van nieuwe leden. Om het eigenaarschap van te ondernemen interventies en acties te stimuleren, is voorgesteld een breed samengestelde werkgroep te formeren waar idealiter een bestuurslid van elke sectie aan deelneemt. De werkgroep komt begin 2019 voor de eerste keer bijeen.

Adviesraad en Meesterschapsteams

Doel van de adviesraad is het overbruggen van de kloof tussen onderwijspraktijk en onderzoek. In het afgelopen jaar is er geen werk van gemaakt de adviesraad een formelere status te geven. De discussies rond de herziening van het curriculum leidden vanzelf naar de bestaande contacten en nu ook naar de Meesterschapsteams. Bij het schrijven van de visiestukken en het geven van feedback op de tussenproducten van de ontwikkelteams Nederlands en Engels/mvt van Curriculum.nu zijn leden van de Meesterschapsteams nauw betrokken geweest.

Commissie van goede diensten

De vereniging kent een Commissie van goede diensten. Die bestaat uit twee afdelingen: een afdeling belast met het slechten van geschillen tussen secties van de vereniging en een afdeling belast met het slechten van overige geschillen. De leden zijn in 2012 benoemd en na vier jaar niet herbenoemd, wat volgens de statuten wel had moeten gebeuren.

Deze constatering was aanleiding de oorspronkelijke twee afdelingen te reduceren tot één, voor alle geschillen. De nieuwe Commissie van goede diensten zal gaan bestaan uit drie leden, die niet deel uit maken van DB of HB, zoals voorheen het geval was. Deze wijziging met betrekking tot de commissie wordt voorgelegd aan de ALV 2019 tezamen met een voorstel voor de samenstelling van de commissie.

Vakbond

Levende Talen heeft statutair de taak zich om de belangen van de leden op het gebied van arbeidsvoorwaarden te bekommeren. Om dit zo goed mogelijk te doen werkt de vereniging samen met andere vakinhoudelijke verenigingen in het onderwijs die ook vakbond zijn.

Federatie van Onderwijsvakorganisaties

Dat samenwerken gebeurt binnen de Federatie van Onderwijsvakorganisaties (FvOv). Het bestuur van de FvOv wordt gevormd door de voorzitters of vertegenwoordigers van de aangesloten onderwijsvakverenigingen. De FvOv heeft een betaalde voorzitter, vicevoorzitter, secretaris en penningmeester. Levende Talen is als lid van de FvOv via de koepel CMHF (Centrale van Middelbare en Hogere Functionarissen bij Overheid, Onderwijs, Bedrijven en Instellingen) aangesloten bij de vakcentrale VCP (Vakcentrale voor Professionals) om ook in de arbeidsvoorwaarden de belangen van haar leden te kunnen behartigen. Levende Talen heeft zelf geen onderhandelaars, die van de FvOv, CMHF en de VCP doen dat voor ons. In geval van cao's informeren wij de leden in dienstbetrekking rechtstreeks, in geval van decentraal overleg worden de leden in de betreffende scholen/besturen op de hoogte gehouden. Van 1 januari tot en met 31 december zijn er 128 brieven verstuurd. In deze brieven werden de leden geïnformeerd over decentraal overleg met hun werkgever.

De Onderwijskamer van de FvOv

De FvOv houdt zich voor leraren bezig met vakinhoud en belangenbehartiging op arbeidsvoorwaardelijk terrein. Voor de vakinhoudelijke kant kent de FvOv de Onderwijskamer die het bestuur van de FvOv over vakoverstijgende onderwijskundige zaken adviseert. De Onderwijskamer is de plaats waar de vakverenigingen contact met elkaar hebben om feiten en meningen uit te wisselen over onderwijsinhoudelijke

zaken van gemeenschappelijk belang. Dat was in 2018 bij uitstek Curriculum.nu. De Onderwijskamer is in het verslagjaar vijf keer bijeen geweest. Twee leden van het DB kunnen afgevaardigd worden, twee leden van de sectie Nederlands en twee van de betreffende secties mvt, één vast en één afhankelijk van het thema dat geagendeerd is. Op één bijeenkomst na werd de Onderwijskamer bijgewoond door Theo Douma en Ingrid Brummelman. De partijen die het initiatief voor Curriculum.nu genomen hebben zijn vertegenwoordigd in een Coördinatiegroep. Theo Douma geeft leiding aan de Coördinatiegroep. De Coördinatiegroep wordt ondersteund door Bureau Curriculum.nu. waarvan Ingrid Brummelman directeur is. Leden van het DB en HB hebben de bijeenkomsten bijgewoond. Het gezamenlijke gevoel van de betrokken vakverenigingen is dat de ontwikkelteams onder grote tijdsdruk hun werk moeten doen. Men heeft respect voor het werk dat de teams in die omstandigheid weten te leveren. De onbekendheid in het veld met Curriculum.nu is echter groot, het aantal deelnemers aan feedbackbijeenkomsten is gering en loopt terug. Verder vinden de vakverenigingen nogal wat gehanteerde begrippen vaag en bestaat de indruk dat die begrippen door de verschillende ontwikkelteams op eigen wijze worden uitgewerkt. Men is vooral erg benieuwd waartoe dit hele ontwikkelproces leidt, met andere woorden, wat een en ander straks voor de praktijk van het onderwijs daadwerkelijk gaat betekenen. Naast vertrouwen is er ook scepsis. NT2 blijkt niet in de plannen van Curriculum.nu meegenomen. Naast Curriculum.nu zijn in de Onderwijskamer ook andere onderwerpen aan de orde gekomen zoals werkdrukverlaging in het vo, de verkenning van de heer Rinnooy Kan om te komen tot een stevige beroepsgroep organisatie, het rapport van de Onderwijsraad "Ruim baan voor de leraar" en de aansluiting van opleidingen bij het onderwijs en de vraag naar maatwerktrajecten in dit verband.

FvOv praktisch

Levende Talen maakt deel uit van de FvOv en als zodanig participeren wij als vereniging in FvOv praktisch. De bijeenkomsten worden al vanaf 30 maart 2015 georganiseerd. Ze zijn bedoeld om de netwerkfunctie van FvOv uit te bouwen, om de deelnemers elkaar beter te leren kennen en te laten leren van elkaars ervaringen op basis van actuele, door vakverenigingen ingebrachte thema's. De deelnemers zijn de

‘beleidsmensen’ van de verenigingen. Dat kunnen bureau-medewerkers zijn maar ook bestuursleden die naast hun bestuurlijke taak voorbereidend/uitvoerend werk doen voor de vereniging. Thema’s in 2018 waren onder andere AVG, verantwoording GOVAK-gelden en ledenwerving.

Bestuursstructuur FvOv

Sinds de zomer 2018 is de bestuursstructuur van de FvOv gewijzigd. Vond er tot dan toe elke 6 weken een bestuursvergadering met het voltallige bestuur, bestaande uit vertegenwoordigers van alle aangesloten verenigingen, plaats, vanaf de zomer is er een gekozen Dagelijks Bestuur dat maandelijks vergadert en een Algemene Ledenvergadering (vergelijkbaar met het HB van Levende Talen) waarin maximaal 2 vertegenwoordigers per aangesloten vereniging plaats hebben. Vanuit Levende Talen zijn dat de voorzitter en de penningmeester. In deze ALV’s worden alle beleidszaken besproken en besluiten genomen. Vanuit het DB van de FvOv is er een vaste contactpersoon voor elke aangesloten vereniging, in ons geval de vicevoorzitter van het DB, Henry van Bergen. Hij heeft regelmatig contact met de voorzitter van Levende Talen om informatie uit te wisselen en agendapunten op te halen voor de DB-vergaderingen.

Juridische bijstand

De vereniging heeft zelf geen juristen in dienst; deze dienstverlening hebben wij uitbesteed aan een van de andere verenigingen van de federatie, de Unie/NFTO. Een vertegenwoordiger namens het bestuur heeft enige malen per jaar contact en wordt op de hoogte gesteld van iedere nieuwe casus, uiteraard binnen de grenzen van het privacybeleid.

In het kalenderjaar 2018 hebben zich 62 verschillende leden gemeld. Sommige leden legden in de loop van het jaar meerdere uiteenlopende zaken voor. De afhandeling heeft in totaal 577 schriftelijke poststukken (in en uit) opgeleverd. De vragen gingen onder andere over overbelasting, ziekteverzuim, onveilige werkomgeving, kort verlof en verplaatsen lessen, overgangsregeling bapo, AOW-leeftijd en keuzepensioen, studiedag op vrije dag of in de avonduren en betaling extra uren. Onze juridische bijstand richt zich uitsluitend op zaken die voortkomen uit de arbeidsovereenkomst of cao en vragen over (wettelijke) regels die de arbeidsverhouding bepalen.

AVG

Ook Levende Talen ontkwam niet aan de Europese privacywetgeving die op 25 mei 2018 van kracht werd. Vanaf die datum gold de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze verordening zorgt ervoor dat in de hele EU dezelfde privacywetgeving geldt. Er worden strengere eisen gesteld aan de wijze waarop organisaties, dus ook Levende Talen, omgaan met de persoonsgegevens van derden. Als vereniging krijgen we meer verplichtingen. Meer nog dan nu moeten we kunnen aantonen dat we ons aan de wet houden. De penningmeester heeft een privacyverklaring opgesteld. Daarin worden de verantwoordelijkheden van Antenna, de organisatie die LT ondersteunt met ledenadministratie, en LT rond de AVG vastgelegd. De uiteindelijke versie van de verklaring is op www.levendetalen.nl geplaatst. De veertien secties ‘lenen’ de data die centraal geadmineerd en beheerd worden. Voor de Kamer van Koophandel, waar ze staan ingeschreven, zijn de secties zelfstandige eenheden met juridische aansprakelijkheid. Ook de secties zijn daarom onderhevig aan allerlei privacyvoorwaarden. Die zijn vastgesteld en vastgelegd in een zogeheten verwerkersverklaring waarvoor de secties hebben getekend. De nieuwe privacywetgeving heeft ook consequenties voor de manier waarop met de gegevens van bezoekers van de Landelijke Studiedag wordt omgegaan. Dit geldt ook voor het gebruik van foto’s op de LT-website en in LTM. Sinds de AVG van toepassing is, dienen de regels ter bescherming van de privacy van de geportretteerden strikt te worden nageleefd. Zo moet voor elke foto in LTM de fotograaf via de school toestemming vragen aan de leerlingen en/of hun ouders. Die toestemming geldt alleen voor publicatie in LTM. De foto mag niet voor andere doeleinden worden ingezet, ook niet voor de website van Levende Talen. Al met al heeft de introductie van de AVG veel tijd en aandacht gevraagd en de nodige kosten met zich meegebracht door de externe hulp die moest worden ingeroepen. Die was niet alleen van juridische maar ook van technische aard.

Website en sociale media

Het beheer van de website is in handen van de vicevoorzitter Blanca González die de site ook gebouwd heeft. De website heeft dit jaar opnieuw veel informatie gedeeld over de activiteiten van LT en andere belangrijke onderwerpen zoals

Curriculum.nu. De leden van de secties Frans en Spaans konden reageren op de centrale examens via de Fora. Elk forum biedt een aparte ruimte per niveau en een pagina voor iedere vraag. Daar kunnen docenten hun reacties plaatsen. Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) ontvangt een verslag van alle reacties. Dit jaar zullen meer secties een forum aan hun sites toevoegen. Facebook en Twitter van LT worden vaak gebruikt. De website wordt regelmatig vernieuwd en als leden zich op de nieuwsbrief abonneren (via homepage), krijgen ze automatisch een verslag van de laatste berichten. De Landelijke Studiedag heeft via een eigen website (www.landelijkestudiedag.nl) materialen gedeeld van de LSD-workshops. De communicatie naar de leden over de Studiedag is dit jaar ook nuttig geweest.

Landelijke Studiedag 2018 'Taal in Beeld'

Levende Talen wil iedereen die aan taalonderwijs verbonden is de gelegenheid bieden zich te professionaliseren op zowel het gebied van de inhoud als de didactiek van het taalonderwijs. Op vrijdag 2 november 2018 werd de 35ste LSD gehouden, in Utrecht. De LSD kent een maandenlange inhoudelijke en organisatorische voorbereiding. Deze voorbereiding is voornamelijk in handen van Kitty Willemsen en Myrna Brouwer. Elke deelnemer kon aan twee van de in totaal 55 workshops deelnemen. De studiedag werd geopend door Joke van Leeuwen, auteur voor kinderen en volwassenen, dichter, illustrator en cabaretière. De dag werd bijgewoond door Sarah Breslin, directeur van het European Centre for Modern Languages of the Council of Europe in Graz, Oostenrijk. Zij reikte aan het eind van de dag het Europees Talenlabel uit. De LSD werd afgesloten door Kees van Amstel, comedian, cabaretier, columnist, schrijver, acteur en daarnaast onderwijsman.

Op basis van de verzamelde evaluaties van de deelnemers is geconcludeerd dat de locatie Jaarbeurs Utrecht wederom goed tot zeer goed is beoordeeld; de uitgevermarkt, de Levende Talenstraat en de catering zijn goed bevonden, evenals het workshopaanbod (inhoud en presentatie). De website landelijkestudiedag.nl is ook positief geëvalueerd. Het optreden van Joke van Leeuwen was een groot succes en werd met goed tot zeer goed beoordeeld. Ook het optreden van Kees van Amstel viel zeer in de smaak van de deelnemers. De individuele workshops zijn niet door alle deelnemers

beoordeeld. De ontvangen beoordelingen bieden (een enkele uitzondering daar gelaten) geen verrassende (of negatieve) uitkomsten.

68 Lerarenopleiders waren dit jaar aanwezig op de werkconferentie voor opleiders mvt die ieder jaar door het platform opleiders van Levende Talen en het Expertisecentrum mvt wordt georganiseerd op deze LSD. Op het programma stonden interessante workshops waarin inzichten uit onderzoek en praktijk op de lerarenopleidingen werden gepresenteerd. De workshops werden zoals altijd door collega-opleiders verzorgd. Er was ook ruime gelegenheid om ervaringen met elkaar uit te wisselen, een aspect dat veel waardering kreeg.

Zowel de lerarenopleiders als de reguliere deelnemers hebben tijdens deze LSD deel kunnen nemen aan een workshop Curriculum.nu waarin de opbrengst van ronde 3 in het ontwikkelproces werd besproken en van kritisch commentaar voorzien.

Van de 35ste LSD is een video-impressie op www.levendetalen.nl gezet en wordt verslag gedaan in LTM.

Europees Talenlabel 2018

Het Europees Talenlabel is een Europese prijs ter aanmoediging van innovatieve taalprojecten. Deze prijs wordt jaarlijks in elk deelnemend land uitgereikt. Het label belooft nieuwe technieken in vreemdetalenonderwijs, het verspreiden van kennis en daarbij het promoten van *good practices*. Een jury wijst drie prijswinnaars aan. Levende Talen maakt deel uit van de jury in de persoon van de secretaris.

In 2018 was het thema 'BuurTaal: beter een goede buur dan een verre vriend'. De eerste prijs ging naar 'Zukunft Deutschland', van de Haagse Hogeschool. Het gaat om een robuust project dat langere tijd in het onderwijs is ingebed. De verbinding met de beroepspraktijk in casu het havenbedrijf Rotterdam is sterk en is zichtbaar in gastlessen. Alumni zijn enthousiast, en het project heeft navolging gekregen in andere projecten gericht op andere talen.

'Versterking Drents en Duits in het onderwijs', van NHL Stenden Hogeschool won de tweede prijs. Het is een project dat buurtaal en streektaal combineert. Het project werkt met 'luistertaal', en heeft een multidisciplinaire aanpak, onder andere via de CLIL-methodiek. Er doen veel scholen aan mee. Het project versterkt de identiteit van de lokale sprekers en

heeft een emanciperende werking.

De derde prijs ging naar 'Nachbarsprache & buurcultuur', van Radboud Universiteit Nijmegen: 28 scholen en 2.600 leerlingen nemen aan dit project deel. Het project zorgt voor ontmoetingen met gedeelde leerervaringen. De behoeftes van de scholen zijn leidend en het project brengt taal- en interculturele competenties samen.

De deelnemers aan de Landelijke Studiedag van Levende Talen konden ook hun voorkeur voor een project kenbaar maken. Deze zogeheten publieksprijs ging dit jaar naar 'Dansje Taal', van Sally Dansgezelschap Maastricht.

Taaldidactiekprijs 2018

Levende Talen en het Expertisecentrum mvt hebben in 2009 de Gerard Westhoff-Taaldidactiekprijs ingesteld voor de beste scriptie op het gebied van vreemdetalendidactiek (in brede zin, inclusief de didactiek van literatuur en cultuur), geschreven door studenten aan Nederlandse lerarenopleidingen. Voor de prijs is een bedrag van 500 euro beschikbaar. In 2018 ging deze prijs naar Liseth de Weerd (Rijksuniversiteit Groningen) voor de scriptie *Autobiografische Texte als Mittel zur Förderung der interkulturellen Kompetenz im Deutsch als Fremdsprache-Unterricht*. De prijs werd traditiegetrouw door Gerard Westhoff uitgereikt.

Curriculum.nu

Input

In vervolg op Onderwijs2032 bogen in 2018 onder de noemer Curriculum.nu 125 leraren, 18 schoolleiders en ruim 80 scholen zich over de vraag hoe toekomstbestendig onderwijs eruit moet zien. Wat moeten leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs kennen en kunnen, onder andere voor de leergebieden Nederlands en Engels/mvt? Negen ontwikkelteams proberen deze vraag te beantwoorden. In het verslagjaar is veel tijd en aandacht uitgegaan naar Curriculum.nu. Het jaar startte met de toezending aan Curriculum.nu van een visiestuk van de Sectie Nederlands dat door Ton Hendrix en Wilma van der Westen is opgesteld. Het visiestuk voor de mvt was reeds in december 2017 opgestuurd. De visiestukken vormen het startpunt voor de ontwikkelteams voor het ontwerpen van bouwstenen voor het curriculum. In haar visiestuk schetst de Sectie Nederlands van Levende Talen (SBN) haar visie op het leergebied taal/Nederlands en gaat zij

uitvoerig in op de rol van taal in en voor het leren. De sectie geeft aan wat zij onder duurzaam taalonderwijs verstaat en schetst vanuit een kritische blik op het huidige schoolvak Nederlands hoe het toekomstige taalonderwijs eruit zou moeten zien. Bij het opstellen van het visiestuk heeft waar mogelijk en gewenst samenwerking en afstemming plaatsgehad met de collega's die kort daarvoor – december 2017 - een vergelijkbaar visiedocument voor Engels/moderne vreemde talen hadden uitgebracht. Ook daarin werd met de belangrijkste (vakinhoudelijke) karakteristieken van het leergebied op dit moment als uitgangspunt de toekomstig gewenste positie van het leergebied geschetst en de navenante implicaties voor het curriculum.

Feedback

In het kader van Curriculum.nu ontving Levende Talen subsidie voor onder andere de organisatie van consultatiebijeenkomsten. Naar aanleiding van drie zogeheten ontwikkel sessies die in 2018 plaatsvonden, heeft Nederlands drie consultatiebijeenkomsten georganiseerd – op 24 april, 16 juni en 27 oktober – en Engels/mvt vier bijeenkomsten en wel op 7 april, 25 juni, 2 en 14 november.

Deze bijeenkomsten boden docenten en lerarenopleiders de gelegenheid mee te denken en te reflecteren op de tussenresultaten van de ontwikkelteams. De tussenresultaten betroffen achtereenvolgens de visie, de essentie van het vak/leergebied in de vorm van een aantal fundamentele inzichten en wat de 'grote opdrachten' van het leergebied werden genoemd. In verband met de verwerking van de reacties van niet alleen onze verenigingsleden maar van al diegenen die zich geroepen voelden op de tussenproducten te reageren, werd voor de beantwoording een digitaal format gehanteerd. Het format kende beperkingen. Er was een limiet gesteld aan het aantal woorden (200) waarmee een beperkt aantal door het ontwikkelteam geformuleerde vragen beantwoord kon worden. Het DB heeft gemeend wat Engels/mvt betreft, na kennis te hebben genomen van de teneur in de opvattingen van de respondenten, met een algemenere reactie te moeten komen op de tussenproducten uit de tweede en derde ronde om het hele proces en de ontwikkelingsgang van Curriculum.nu in het breder perspectief te plaatsen van het uiteindelijke, ook door Levende Talen beoogde doel: actualisatie en verheldering van kerndoelen en eindtermen (en hun betekenis voor

de eindexamen(programma's). De betreffende reacties zijn op de website van Levende Talen geplaatst.

Nieuwe aanvraag

In november 2018 heeft het ministerie van OCW ons in de gelegenheid gesteld een subsidieaanvraag in te dienen voor de doorloop van Curriculum.nu in 2019. De aanvraag hebben we voor zowel Nederlands als Engels/mvt gedaan. Ons is gevraagd voor Nederlands en Engels/mvt weer een consultatiebijeenkomst te organiseren voor het vierde en finale product van de betreffende ontwikkelteams en daarnaast in een notitie in te zoomen op de vraag wat de rol van genoemde talen in de bovenbouw vo is. Daarbij moet gedifferentieerd worden naar de vijf clusters van onderwijssoorten in het vo: vso/ praktijkonderwijs, vmbo bb/vmbo kb, vmbo gl/vmbo tl, havo en vwo. In de notitie moeten we ook aangeven welke inhoudelijke punten bij het uitwerken van de bouwstenen voor de bovenbouw vo naar onze mening aandacht moeten krijgen. De notitie moet uiterlijk 1 augustus 2019 beschikbaar zijn.

Lerarenregister

Per 1 januari 2019 is de Onderwijscoöperatie opgeheven. De samenwerking van bonden en vakverenigingen bleek niet langer houdbaar vanwege gebrek aan vertrouwen bij de beroepsgroep. Voor drie projecten blijft de financiering gehandhaafd: het LOF/Onderwijspioniers, Leraar24 en de Bevoegdheidscommissie. De verantwoordelijke minister heeft laten weten dat de leraren nu aan zet zijn. Die zouden tot een nieuwe, stevige beroepsgroeporganisatie moeten komen. Daarna pas is het Lerarenregister weer aan de orde. Een dergelijke organisatie zou in de woorden van de minister de leden van de beroepsgroep helpen hun beroep op het hoogste kwaliteitsniveau uit te voeren en ervoor zorgen dat de leden van de beroepsgroep zich gesteund voelen in de uitoefening van het beroep, en de ontwikkeling ervan. De minister heeft de heer Rinnooy Kan gevraagd te onderzoeken wat er nodig is om een dergelijke organisatie onder leraren te vormen. Rinnooy Kan heeft hiervoor zijn oor te luisteren gelegd bij de leraren in Nederland en ook Levende Talen gevraagd om schriftelijke en mondelinge input. In een notitie zijn we ingegaan op twee vragen die ter voorbereiding van enkele gesprekken waren voorgelegd: 1. Wat is er misgegaan bij het beleid om professionalisering onder leraren te stimuleren? en 2. Wat is nodig

om de professie te versterken en om de positie van de leraar als professional te ondersteunen en wat kan de rol van de eigen organisatie daarin zijn? We hebben er daarbij op gewezen dat Levende Talen zo'n 10 jaar geleden reeds een proefproject heeft gedraaid met de opzet van Beroepsstandaarden en register in het Talenonderwijs (BiT). Dat Levende Talen dus al de nodige ervaring heeft opgedaan met het opzetten van een beroepsregister en dit graag opnieuw zou oppakken, al dan niet in samenwerking met andere vakverenigingen die, net als Levende Talen, onderdeel uitmaken van de FvOv. Ook aan de daaropvolgende gesprekken over de mogelijkheden te komen tot een beroepsgroeporganisatie heeft Levende Talen deelgenomen in de persoon van de vicevoorzitter en/of penningmeester. De heer Rinnooy Kan heeft zijn eindverslag *Verkenning leraren* half november aan de minister aangeboden. De minister heeft bij het schrijven van dit jaarverslag nog niet gereageerd op de *Verkenning*.

VERSLAG VAN DE SECTIES VAN LEVENDE TALEN

Sectie Arabisch

Bestuur

- Anneke de Graaf (voorzitter)
- Ali Liazid (penningmeester)
- Josien Boetje (secretaris)
- Wouter Toonen (redactielid LTM)

Aantal leden: 19 (1e), 8 (2e)

Acties in 2018

- Netwerkwerkfunctie. Op regelmatige basis contact leggen met onze leden via de mail over actuele zaken.
- Studiedag Arabisch. Op 12 mei 2018 heeft de sectie een studiedag georganiseerd voor leden van de Sectie Arabisch en andere belangstellende docenten uit Nederland en België. Verschillende deelnemers verzorgden workshops over onder andere collocaties, Arabisch op de basisschool en de lerarenopleiding Arabisch. Na de studiedag zijn de materialen online uitgewisseld en is er een online samenwerkingsomgeving opgesteld.
- De website van de sectie is geüpdatet en er zijn nieuwe foto's bijgeplaatst.
- Beantwoorden van mails van diverse belanghebbenden (algemene en specifieke vragen).
- Tijdens de Landelijke Studiedag 2018 organiseerde de Sectie Arabisch een workshop over *gamification* in het taalonderwijs. De deelnemers zagen hoe elementen uit games kunnen worden gebruikt om de leerlingen te motiveren. Er werden verschillende games uitgewerkt door de deelnemers, van woordenestafette tot *grammatica-escaperoom*. Hiernaast organiseerde de sectie een workshop cyclisch onderwijzen van woordenschat.
- Materiaalontwikkeling en ondersteuning.
 - De Sectie Arabisch heeft sinds 2017 een uniek Arabisch kwartetspel uitgegeven. Door het succes van de eerste druk werd een tweede druk van het spel besteld.
 - De sectie heeft sectieleden gezocht om een luistertoets Arabisch A2 en B1 te ontwikkelen voor middelbare scholen. In 2019 wordt het ontwikkelproces in gang gezet.
- De Sectie Arabisch heeft in 2018 vijf keer vergaderd.

WORKSHOP CYCLISCH ONDERWIJZEN VAN WOORDENSCHAT

De sectie Arabisch organiseerde een workshop over het cyclisch onderwijzen van de woordenschat. De interesse hiervoor bleek groot te zijn. De deelnemende leraren leerden het belang van het herhalen van woordenschat, kregen een praktische tool aangereikt voor hoe je woordenschat structureel aanleert en hoe je deze ook cyclisch kunt toetsen. Ook werden er regels voor een woordcompetitie uitgedacht, om de leerlingen te motiveren om de woorden te blijven herhalen.

Plannen voor 2019

- Organiseren studiedag. Dit jaar willen we opnieuw voor de leden en de Belgische collega's een studiedag organiseren, waarin de uitwisseling van materialen, kennis en expertise centraal staat. Leden van de sectie verzorgen korte praktische workshops en delen en ontwikkelen materialen met elkaar. Het thema van de studiedag is 'Schrijfvaardigheid Arabisch: oefenen en toetsen op verschillende niveaus'.
- Luistertoets ontwikkelen. Komend jaar willen we beginnen met het ontwikkelen van een luistertoets voor het voortgezet onderwijs. Er zijn namelijk sinds lang geen luistertoetsen gemaakt, waardoor het huidige materiaal sterk verouderd is. Het plan is om hier begin 2019 mee te starten.
- Digitaliseren lesmethode. We willen de lesmethode *Stap voor Stap* digitaliseren. Deze methode is geschikt voor het onderwijs op de middelbare school en wordt helaas niet meer gedrukt. Door de methode te digitaliseren en beschikbaar te stellen voor onze leden, kan het gebruik van de methode voortgezet worden.

Sectie Chinees

Bestuur

Gwendolyn Tates (voorzitter)

Danielle Coppée (secretaris)

Judith Zoetelief (penningmeester)

Rients van den Goudoever (algemeen bestuurslid)

Aantal leden: 62 (1e), 7 (2e)

Acties in 2018

- 2018 was een belangrijk jaar voor het vak Chinees: voor het eerst werd er officieel eindexamen gedaan! 170 vwo-leerlingen deden examen en 99% slaagde hiervoor. Er was veel aandacht in de landelijke pers.
- In het schooljaar 2018-19 bieden 16 vwo-afdelingen Chinees als eindexamenvak aan. 190 leerlingen zullen dit schooljaar examen doen.
- Docenten Chinees maakten samen – door de toekenning van een LOF (Leraren Ontwikkelfonds) – schoolexamens in meerdere versies. Dit komt de professionalisering van het vak ten goede en verlicht de werkdruk van docenten. LOF 1 kreeg een vervolg door LOF 2 en opnieuw maakten docenten schoolexamens, nu alleen luister- en leesexamens. Ook werd een aanvraag ingediend voor een derde LOF, voor het ontwikkelen van les- en toetsmateriaal voor het cultuurodomein van het vak Chinees.
- Via het Nuffic China Netwerk, waar twee leden van het bestuur van de Sectie Chinees zitting in hebben, wordt bij OCW erop aangedrongen dat havisten eindexamen Chinees op vwo-niveau mogen doen. Ondanks juridische bezwaren, blijven wij hiervoor pleiten. Ook wordt aangedrongen om een kleine pilot op te zetten om te onderzoeken hoe Chinees op havo-niveau aan te bieden. Als Curriculum.nu is afgerond, is hier een reële kans op. Wij vinden dat Chinees op de havo een voorwaarde is om het vak breed aan te bieden, en niet slechts voor een beperkte groep leerlingen.
- Via het Nuffic China Netwerkkanaal werd meegewerkt aan LOF-studiedagen, de Nuffic China Netwerkconferentie en werd input geleverd voor Curriculum.nu. Ook wordt contact onderhouden met andere stakeholders zoals OCW, de Confucius Instituten, de Chinese Ambassade, ICLON en de universiteit Leiden.
- In juli vond voor leden een bezoek plaats aan de tentoonstelling *A Chinese Journey – the Sigg collection* van hedendaagse Chinese kunst in het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch met boottocht en etentje.
- Leden communiceren bijzonder actief met elkaar via de Whatsapp-groep. Ook via de mail worden zij geïnformeerd

over vakrelevante zaken, en via de Dropbox wordt lesmateriaal gedeeld.

- Voor de LSD van november 2018 organiseerde de Sectie Chinees twee workshops: 'Activerende werkvormen' door Marlies Rijbroek en 'Hoe maak je klassieke Chinese literatuur toegankelijk voor leerlingen met A1/A2 niveau?' van Marieke Havinga.
- De boekenclub van leden die samen Chinese literatuur lezen (met het oog op de exameneisen met betrekking tot literatuur) bleef actief doorlezen en samenkomen.

HEDEENDAAGSE CHINESE KUNST

De prachtige Sigg-collectie vormde een goede reden om ons uitje eens buiten de Randstad te houden. In *A Chinese Journey* worden bezoekers meegenomen op ontdekkingsreis door China. De drie hoofdthema's van de tentoonstelling zijn de traditie, de spiritualiteit en de hedendaagse maatschappelijke en politieke situatie in China. De schilderijen, sculpturen, foto's en video-installaties gaven een indruk hoe Chinese kunstenaars zich verhouden tot hun verleden, heden en toekomst en hoe zij daarin verschillen van westerse kunstenaars. De Zwitserse verzamelaar Uli Sigg zegt hierover: 'De Chinese cultuur biedt een andere kijk op de werkelijkheid, en is daarmee fascinerend.' Wij kunnen het hier alleen maar van harte mee eens zijn. Na de tentoonstelling werd een historische vaartocht over de Binnendieze gemaakt: je vaart letterlijk onder de overkluizingen en togen van de binnenstad. Na een gezellig etentje namen we de trein naar het noorden des lands, waar sommigen, dankzij de NS, nog lang over deden!

Plannen voor 2019

- Doorgaan met het professionaliseren van zowel docenten als het vak Chinees. Dit geldt voor alle vormen van onderwijs.
- Organisatie van een uitje met workshop.
- Leden informeren en een actieve gemeenschap vormen die met elkaar kennis en ervaring deelt.
- Samenwerken met andere organisaties in het veld zoals: Curriculum.nu, Nuffic, OCW, EAC (European Association of Chinese Teachers), Confucius Instituten, Chinese Ambassade.

Sectie Duits

Bestuur

Paul Stevelmans (voorzitter a.i. en waarnemend penningmeester)

Monika van Beek-Borawitz (algemeen bestuurslid)

Carel van der Burg (algemeen bestuurslid en secretaris)

Marion van der Kruissen (algemeen bestuurslid)

Erik Kwakernaak (algemeen bestuurslid, redactielid LTM)

Katrin Richter (algemeen bestuurslid)

Yolanda Woertman (algemeen bestuurslid)

Erwin de Vries (adviserend lid)

Op de ALV van 7 april 2018 is Monika van Beek-Borawitz als nieuw bestuurslid aangetreden. Karin Heilen heeft op 9 oktober afscheid genomen. Volker Pfeiffer is in de zomer vertrokken bij het Goethe-Institut en is daarmee geen toehoorder meer bij de vergaderingen van het sectiebestuur.

Aantal leden: 654 (1e), 56 (2e)

Acties in 2018

- Facebook. Het aantal bezoekers steeg dit jaar gestaag. Hoogtepunt was het bericht over de finale van de Deutscholympiade die meer dan 1000 bezoekers trok. Het bericht werd veelvuldig gedeeld en leverde daarnaast vele likes op.
- De Visiegroep Buurtalen publiceerde op 1 februari een Manifest op de eigen website. Iedereen kon dit ondersteunen. Het aantal steunbetuigingen nam snel toe. Op 23 april was er een congres: Leren van de burens.
- De finale van de Deutscholympiade vond op 23 maart in Amsterdam bij het Goethe-Institut plaats. Er waren twintig deelnemers. De twee winnaars (B1 en B2) vertegenwoordigden Nederland in juli tijdens de Internationale Deutscholympiade in Freiburg im Breisgau, begeleid door een docent die voor LTM nummer 8 (december) een enthousiast verslag schreef over zijn verblijf.
- Examenbesprekingen. In mei vonden in Almelo, Drachten, Grootebroek en Zwolle examenbesprekingen havo en vwo plaats. De vmbo-bespreking in Waalwijk ging niet door wegens te weinig deelnemers. Besloten is geen nieuwe poging in Waalwijk te ondernemen voor vmbo. Naar aanleiding van kritiek op tegenstrijdige resultaten van de verschillende besprekingen publiceerde het sectiebestuur een notitie over de status van Levende Talen ten opzichte van het CvTE.
- PWS-wedstrijd. Dit jaar vond de plechtige uitreiking niet plaats wegens een gebrek aan kwaliteit volgens de jury. De auteurs van het PWS dat met kop en schouders erbovenuit stak werden wel onderscheiden met een prijs.

- Curriculum.nu. Enkele bestuursleden hebben dit jaar diverse bijeenkomsten in het kader van Curriculum.nu bezocht.
- Landelijke Studiedag. Op 2 november vond deze in de Jaarbeurs in Utrecht plaats. Er was een stand die door de voorzitter werd bemand naast een collega van het Goethe-Institut en een collega van het project Nachbarsprache & buurcultuur. Het sectiebestuur heeft wederom een handvol workshops geregeld.
- Bundel LTM-columns Erik Kwakernaak. Paul Stevelmans heeft met dezelfde uitgever in Groningen overlegd die de vorige bundel *Vreemd gedoe: Voer voor docenten Duits* in 2012 heeft uitgegeven. Hij heeft bij het dagelijks bestuur een verzoek tot financiële ondersteuning ingediend. Erik heeft de nieuwe bundel *Tegenwerkend voorwerp: Meer voer voor docenten Duits* inmiddels samengesteld.
- Najaarsoverleg CvTE. Op 4 december woonden Erik en Paul dit overleg bij. Gesproken is over het eindexamen eerder dit jaar en over een nieuwe poging om de normering bij havo en vwo te versoepelen.

URKUNDE

Net als in de vorige jaren was de oorkonde voor leerlingen die voor hun eindexamen uitstekend presteerden een succes. In voorgaande jaren was het centraal examen (CE) het criterium. In 2018 voerden we een nieuwe regel in: leerlingen die op hun diploma een 8 hadden kregen een oorkonde met het predicaat 'goed', leerlingen die een 9 of 10 haalden kregen een oorkonde met het predicaat 'excellent'. We mogen dit keer gerust spreken van een doorslaand succes: in totaal kregen 1125 examenleerlingen een oorkonde, verdeeld over de categorie goed (978) en excellent (147). Ook de docenten werden nadrukkelijk gefeliciteerd. Myrna heeft gezorgd voor het drukken en verzenden van alle oorkonden.

Plannen voor 2019

- Didactiekcommissie vmbo onder leiding van Carel van der Burg.
- Debatwedstrijd. In samenwerking met het Goethe-Institut organiseren we deze wedstrijd. Na twee voorronden in februari is er in april een finale in het Goethe-Institut in Amsterdam.
- Het Nationaal Congres Duits in Lunteren. Het sectiebestuur zal hier weer zijn opwachting maken.
- Examenbesprekingen. We organiseren deze weer in Almelo, Drachten, Grootebroek en Zwolle. Nieuw is een bespreking in Bemmelo. We zijn van plan dit jaar foto- en filmmateriaal te maken en dit in diverse media te plaatsen teneinde meer docenten te enthousiasmeren tot deelname.
- PWS-wedstrijd. De uitreiking vindt in september plaats bij het DIA in Amsterdam. Vmbo-leerlingen kunnen dit keer ook meedoen met hun sectorwerkstuk. De hoofdprijs is een Erlebnisreise naar Duitsland.
- Deutscholympiade. In november zullen weer vier voorronden worden georganiseerd: in Groningen, Leiden, Nijmegen en Utrecht. De finale is in maart 2020.

Sectie Engels

Bestuur

- Willemien den Hollander (voorzitter tot 7 april 2018)
- Marlise Kruishoop (voorzitter sinds 7 april 2018)
- Betty Molt (secretaris tot 7 april 2018)
- Andrea Lutz (secretaris sinds 7 april 2018)
- Daniel Gibb (penningmeester)
- Pascal Koole (algemeen bestuurslid)
- Louise Taylor (algemeen bestuurslid)
- Githa Backx (algemeen bestuurslid)
- Amy Klipp (algemeen bestuurslid)

Aantal leden : 760 (1e), 178 (2e)

Acties in 2018

- Andrea houdt zich bezig met de ontwikkelingen rond het lerarenregister en houdt de vinger aan de pols voor wat er in het mbo speelt.
- Louise en Marlise hebben zich op verzoek van de Universiteit Utrecht beziggehouden met de accreditatie van de bacheloropleidingen voor Taal- en Cultuurstudies, Communicatie- en Informatiewetenschappen en Liberal Arts and Sciences, bachelor Engels en Internationale Communicatie en de bachelor Taal en Onderwijs voor het verkrijgen van een tweedegraads-bevoegdheid voor Engels.
- Marlise heeft enkele e-mails met vakinhoudelijke vragen van leden beantwoord.
- Amy is naar de ECML in Graz geweest voor een tweedaagse workshop over vreemdetalenonderwijs in het primair onderwijs in Europa.
- SBE werkte in 2018 aan Kennisbasis en was actief op social media: Twitter account, LinkedIn en Facebook.
- LTM-redacteur Karin Epping heeft diverse artikelen verzorgd.
- Er zijn drie Newsletters verschenen en naar alle sectieleden verstuurd.
- Pascal Koole heeft aangegeven dit schooljaar te stoppen met haar rol als bestuurslid.
- Op de LSD heeft de sectie zich gepresenteerd.

CURRICULUM.NU

Het bestuur heeft zich intensief bezig gehouden met de ontwikkelingen rond Curriculum.nu. We hebben bijeenkomsten bijgewoond, onder andere bij VEDOCEP, het NUFFIC en Levende Talen, en we

hebben meegedacht om lijn en samenhang in de plannen van de ontwikkelgroepen te krijgen. Dit is speciaal van belang voor het vak Engels, omdat dat in alle onderwijssoorten gegeven wordt.

Marlise is geïnterviewd voor *Didaktief* en heeft enkele bijeenkomsten van de Onderwijskamer en de FvOv over visievorming wat betreft Curriculum.nu bijgewoond. De ideeën van de ontwikkelgroep beginnen nu echt vorm te krijgen. Wij zijn heel benieuwd naar het eindproduct!

Het diagram dat ontwikkeld is door Curriculum.nu en waarin de 5 GO's geplaatst zijn laat goed zien dat er veel aandacht is voor de interculturele bewustwording. Een onderdeel waar de sectie veel waarde aan hecht: verder dan alleen de ERK-diploma-eisen die tevens hoog in ons vaandel staan. De creatieve taalvormen kunnen een verbinding met kunst- en literatuuronderwijs maken. Hierin kan een kruisbestuiving met andere vakken in po en vo gemaakt worden.

Plannen voor 2019

- We gaan contact opnemen met het College voor Toetsen en Examens over de vo-examens voor de moderne vreemde talen.
- Op initiatief van Gert Rijlaarsdam van de Sectie Nederlands gaan we een werkgroep opzetten om te kijken naar de mogelijkheden voor integratie van het vak Nederlands met Engels, met name wat betreft schrijven en spreken.
- Amy is in samenwerking met Myrna Feuerstake bezig om de dialoog tussen het po en het vo met betrekking tot het vreemdetalenonderwijs op gang te krijgen - zeer relevant met Curriculum.nu in aantocht.
- We willen aandacht besteden aan onze ledenwerving en de samenwerking met de andere secties van Levende Talen.
- We willen onze leden actief betrekken bij het realiseren van communities / leergemeenschappen die met verschillende doelen kunnen samenwerken.
- Om de vertegenwoordiging van de verschillende onderwijsvormen in onze sectie evenwichtiger te maken gaan wij op zoek naar nieuwe bestuursleden.

Sectie Frans

Bestuur

Jeanette Noordermeer (voorzitter)
Berrie de Zeeuw (penningmeester)
Bianca de Dreu (secretaris)
Trees Aler (Table ronde du Français, concours Prix du jeune lecteur)
Frank Claessen (mbo, Franszelfsprekend.nl, Nieuwsbrief Frans)
Agnes Bakker (vmbo)
Sandra van Die (français précoce)
Joke Rentrop (FIPF)
Simone Koster (redactielid LTM)

Tijdens de jaarvergadering in april 2018 is Agnes Bakker in het sectiebestuur benoemd om het vmbo te vertegenwoordigen. In 2018 hebben we afscheid genomen van Janine Vergroesen-Dieudonné, Joyce Snijder en Antonet Chermanné. We bedanken hen natuurlijk voor hun inzet. We hopen tijdens de jaarvergadering van april 2019 waardige opvolgers te kunnen presenteren.

Aantal leden: 863 (1e), 81 (2e)

Acties in 2018

- De ronde tafel Frans (RTF). De RTF stelt zich als doel het onderwijs in de Franse taal te bevorderen en te ondersteunen. Aan de RTF nemen deel: de sectie Frans van Levende Talen, Nuffic, het Kenniscentrum Frankrijk-Nederland, het Institut français des Pays-Bas (IFPB), de Alliances françaises aux Pays-Bas en de délégué de l'Alliance Française in Den Haag. De RTF vergaderde vier maal over inhoudelijke zaken en over de financiële basis voor de twee projecten die ze organiseert en waarvoor ze afhankelijk is van bijdragen van de deelnemers en sponsors. Deze projecten, die al jarenlang succes hebben, zijn *le français voyage* en *de Dag van de Franse taal*. Op internet zijn nog steeds een flyer en een poster te downloaden om te gebruiken, vooral als de keuze van de examenvakken ter sprake komt.
- *Le français voyage 6* (lfv6) kon gedurende 6 maanden beschikbaar over 1 taalassistentente Frans, dankzij Nuffic. Dit jaar was er een andere opzet. De scholen kregen 1 keer bezoek van de taalassistentente om het project op te starten. Daardoor konden dan ook 25 scholen, verspreid over heel Nederland, mee doen. Zowel de tweede als de derde klassen vmbo-t,

havo en vwo konden deelnemen aan dit project met als thema 'le voyage'. Tijdens haar bezoek introduceerde de taalassistent het thema met allerlei interactieve en ludieke opdrachten en eigen materiaal. In de periode erna ging de docent met zijn klas aan de slag om de leerlingen te ondersteunen richting hun groepspresentatie voor de finale die op het KWC in Culemborg op 31 januari plaats vond. Tijdens deze ceremonie werd de beste productie van zowel klas 2 als klas 3 onthuld.

- Het project werd afgerond met *une journée francophone* in Amsterdam. Daar werden de 8 winnaars en hun docenten ontvangen op het Centre Français-Néerlandais. De leerlingen werden een dag lang ondergedompeld in de Franse taal met opdrachten, workshops en een quiz, hetgeen bij iedereen goed in de smaak viel.
- Op donderdag 8 november werd voor de vijfde maal de Dag van de Franse taal georganiseerd. Steeds meer scholen doen mee en halen vaak de regionale media met hun activiteiten ter promotie van de Franse taal. Dat dit niet alleen een leuke reclame is voor het Frans maar ook voor de eigen school spreekt voor zich. De wedstrijd van Levende Talen leverde ook dit jaar veel inzendingen op en het leuke was dat de tableaux vivants met heel veel docenten Frans gedeeld werden via de Facebooksite van de Sectie Frans van Levende Talen.
- FIPF/CEO. De leden van de Commission de l'Europe de l'Ouest (CEO) en de algemeen secretaris van de Fédération Internationale des Professeurs de Français (FIPF), Stéphane Grivelet, zijn dit jaar in augustus in Brugge bijeengekomen ter voorbereiding van het Europees congres in Athene dat in september 2019 plaats zal vinden. De FIPF viert dan haar 50-jarig jubileum. De CEO-leden hebben gesproken over de problemen ten aanzien van de teloorgang van de positie van het vak Frans in Europa. Het Sectiebestuur Frans (SBF) van Levende Talen heeft voor de zomer een brief opgesteld en verstuurd aan de Europese Unie en de Franse regering om de noodklok te luiden over de positie van het Frans in Nederland. Het SBF hoopt dat de FIPF de brief ondersteunt en invloed wil uitoefenen op de politiek om het gesprek aan te gaan over het belang van het leren van een tweede vreemde taal, zoals vastgelegd is in het verdrag van Lissabon.
- Het SBF en Nuffic hebben samen met de Fédération Wallonie-Bruxelles op 28 november een speeddate-dag in Brussel georganiseerd voor 20 Waalse en 20 Nederlandse docenten

Frans. De docenten hebben partners gevonden en uitwisselingsactiviteiten ontworpen die in de praktijk worden gebracht.

- Traditiegetrouw werden er in 2018 verschillende wedstrijden georganiseerd.

- Concours Interscolaire. Voor het Concours Interscolaire 2018, getiteld *Le vlog en vogue*, mochten de leerlingen een vlog maken over de Franse taal en Franstaligheid in hun dagelijks leven. Mogelijke thema's waren: taal, cultuur, natuur, inwoners, gewoonten, kunst, dagelijks leven, muziek, aardrijkskunde, geschiedenis, mode, sport. De finale van dit 33ste concours vond plaats op het Christelijk Gymnasium in Utrecht. Na een korte inleiding door de kandidaten werden alle vlogs vertoond. Vervolgens werden de winnaars bekend gemaakt en kregen alle leerlingen en hun docenten een hippe tas, gevuld met prachtige prijzen aangeboden door TV5 en de Franse Ambassade. Inmiddels is het Concours Interscolaire 2019 met de titel *Aimez ma page* FB alweer in volle gang. De opdracht aan leerlingen is om een Fakebook-pagina te maken, waarin ze een Frans(talig) persoon of personage presenteren. De finale vindt plaats in april of mei 2019.

- Profielwerkstukprijs. Ook in 2018 heeft de Sectie Frans van Levende Talen weer een concours uitgeschreven voor het beste profielwerkstuk dat een relatie heeft met een Frans-talig land en/of de Franse taal zelf. Er waren 7 inzendingen vanuit het vwo en 2 vanuit havo.

De jury, die ook dit jaar bestond uit de oud-SBF-leden Jan van Thiel en Chantal Weststrate, heeft twee prijzen toegekend en twee *mentions honorables* uitgedeeld. De kwaliteit van de ingezonden profielwerkstukken was bijzonder hoog, vooral door de keuze van de onderwerpen en de uitwerking in het Frans door middel van originele zelf geschreven teksten. De prijzen gingen naar werkstukken met titels als *Les grands travaux présidentiels*, *Astérix et la quête de la réalité* en *George Sand, une journée de leur*. De eerste prijs ging naar 2 vwo-leerlingen van het Stedelijk Gymnasium Leiden die een moderne zelf geschreven Franstalige komedie (*Le raciste*) baseerden op het werk van Molière. De jury heeft met intens plezier gezien waartoe de huidige generatie examenkandidaten onder aanmoediging van hun docent Frans in staat is!

Ook volgend schooljaar wordt dit concours georganiseerd. Via de website www.franszelfsprekend.nl en de Nieuws-

brief Frans wordt regelmatig aandacht gevraagd voor dit concours waarbij in 2019 voor LinQ-docenten een subsidie van maximaal € 300 per leerling aangevraagd kan worden. Deze subsidie is bedoeld voor onderzoek met betrekking tot het PWS in een Franstalig land.

- **Prix du jeune lecteur.** Voor dit jaarlijkse literaire project van het Institut français en de sectie Frans werd de roman *Petit pays* van Gaël Faye gekozen. In deze Prix Goncourt des lycéens 2016 blikt de schrijver terug op zijn jeugd in Burundi in een historisch gezien zeer bewogen tijd. De vocabulairelijst Frans – Nederlands werd door de Sectie Frans verzorgd en het Institut français maakte de *fiches de lecture*. Maar liefst 24 scholen schreven zich in met een of meer klassen; circa 600 leerlingen uit de hoogste klassen van havo en vwo lazen de roman. In de tweede fase van het project kregen de leerlingen een opdracht voor *écriture créative*: het concours Prix du jeune lecteur. De docenten kozen per klas uit welke leerling doorging naar de finale. Zo kreeg de jury 30 opstellen te beoordelen voor de uitreiking van de Prix du jeune lecteur. De schrijver had het te druk met het uitbrengen van een nieuwe CD om aanwezig te kunnen zijn bij de finale. Gelukkig waren een journaliste uit Burundi en een rapper uit Kameroen er wel. Zo ging *Petit pays* nog eens extra leven voor de lezers van de roman.
- In 2018 heeft de sectie Frans voor de vijfde maal erepenningen ter beschikking gesteld die konden worden uitgereikt aan de eindexamenkandidaat die voor het schoolonderzoek en het centraal schriftelijk samen het hoogste punt had behaald. Dit jaar zijn door 122 scholen 315 penningen besteld en uitgereikt tijdens de verschillende diploma-uitreikingen.
- Via websites, de Nieuwsbrief Frans en Facebook zijn docenten dit jaar wederom op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen rondom het schoolvak Frans. Begin 2018 was er aandacht voor het Manifest Buurtalen. Daarnaast is het eindexamenforum dit jaar voor het eerst gepresenteerd op de website Franszelfsprekend.nl. Veel docenten maakten hier dankbaar gebruik van; alle opmerkingen van het forum zijn gedeeld met het CvTE. Rondom de Dag van de Franse Taal werden op Facebook de mooiste tableaux vivants francophones gedeeld. De Facebookpagina Levende Talen Frans berichtte verder over het laatste nieuws uit Frankrijk en publiceerde veel leuke lesideeën voor docenten Frans. Docenten hebben overigens geen Facebookaccount nodig om onze pagina te kunnen volgen. De pagina van de Sectie Frans op de website van Levende Talen en de website Franszelfsprekend.nl werden dit jaar weer veel bezocht. Vooral de nieuwe pagina *français précoce* (Frans op de basisschool) was erg populair. Daarnaast zijn er nieuwe interviews toegevoegd waarin leerlingen uitleggen waarom het leuk en nuttig is om Frans te leren en is er een Powerpointpresentatie gemaakt voor vakvoorlichting Frans.
- **Contact met CvTE.** De in 2017 begonnen serie bijeenkomsten heeft ertoe geleid dat in 2018 door de sectie Frans een zestal examenfora is opgezet voor de examens Frans voor vmbo, havo en vwo van het eerste en het tweede tijdvak. Daarnaast zijn er, samen met het CvTE, in Utrecht drie bijeenkomsten georganiseerd: een testcorrectie voor vwo en examenbesprekingen voor vmbo en havo. In oktober hebben CvTE en SBF de examenperiode van 2018 geëvalueerd.
- **De Visiegroep Buurtalen**, waarin ook de secties Duits en Frans van Levende Talen vertegenwoordigd zijn, heeft ervoor kunnen zorgen dat het voor Curriculum.nu opgerichte ontwikkelteam Engels uitgebreid is naar een ontwikkelteam Engels/mvt. Hoewel daarin in eerste instantie alleen docenten Engels zouden plaatsnemen, heeft de Visiegroep ervoor kunnen zorgen dat ook docenten Frans en Duits ervan deel gingen uitmaken. Begin 2018 is een Manifest Buurtalen gepubliceerd op www.buurtaalonderwijs.nl. De buurtalen Frans en Duits ervaren dezelfde problemen en hebben daarom de handen ineengeslagen. Bijna 7.000 personen hebben het manifest ondertekend. Niet alleen docenten, maar ook een aantal prominenten en mensen uit het bedrijfsleven. Inmiddels heeft de Visiegroep Buurtalen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op de hoogte gesteld van het manifest en hebben we een gesprek aangevraagd. Ten slotte heeft de Visiegroep Buurtalen telkens feedback gegeven op de tussenproducten van Curriculum.nu. Het ontwikkelteam Engels/mvt blijkt de feedback serieus te nemen en heeft die in een aantal gevallen verwerkt. Wij blijven de komende tijd in gesprek met zowel Curriculum.nu als het ministerie van OCW.
- **Français précoce.** In het voorjaar van 2018 is door Nuffic een Conferentie Buurtalen PO georganiseerd in Emmen, speciaal voor de scholen in de noordoostelijke provincies. Omdat uit het programma bleek dat daar met name over Duits gesproken zou worden, heeft het SBF samen met Olga Buters (De Franse Juf) een opvallende stand beheerd met

veel informatie over Frans en zijn basisscholen uitgenodigd die op de buurtalenkaart staan vanwege hun activiteiten voor het onderwijs Frans. Zowel in maart als in september zijn er in LTM artikelen gepubliceerd speciaal over dit onderwerp, eerst over de lessen Frans op basisscholen in Limburg, later over de stand van zaken in het algemeen. Om het *français précoce* verder te promoten is er in samenwerking met De Franse Juf een gratis te downloaden serie van 5 lessen gemaakt, speciaal voor leerkrachten van de basisschool. Ook worden docenten van het vo uitgenodigd om gebruik te maken van deze lessen, eventueel op basisscholen die leerlingen aanleveren op hun eigen vo-school. Deze minicursus is gemaakt voor de Dag van de Franse Taal in november. Hier hoorde ook een prijsvraag bij om een filmpje te maken over groeten in het Frans. De winnende filmpjes zijn gepubliceerd op meerdere sites. Op diezelfde dag heeft het Jeugdjournaal interesse getoond voor de ontwikkelingen op dit gebied en is een Franse les op de basisschool in Mesch (Zuid-Limburg) gefilmd.

- Het SBF hoopt de banden tussen de verschillende geïnteresseerde partijen (Franse Ambassade, Institut français, Délégation Wallonie-Bruxelles, Nuffic, De Franse Juf, Levende Talen Sectie Frans) steeds meer te verstevigen.
- Al vele jaren bestaan de kernactiviteiten van de Didactiekcommissie uit het organiseren van Ideeëndagen, het maken van *fiches pédagogiques* bij recente films, leesboekjes en allerlei ander materiaal. Op 6 oktober hebben we een Ideeëndag georganiseerd met als thema 'Invitation au voyage!' (Internationaliseren op een eenvoudige manier: hoe doe je dat?) De inleiders gaven hun ideeën over dit onderwerp, elk vanuit zijn eigen invalshoek. Paul Simons liet zien hoe waardevol het schrijven en ontvangen van een eenvoudige ansichtkaart kan zijn. Hij liet ons ook een filmpje zien waarin Franse kinderen hun kaarten ontvangen en vertellen wat ze van deze uitwisseling vinden. Astrid Eelkema presenteerde een leerlijn voor intercultureel leren. De docenten kunnen zelf op een eenvoudige wijze het materiaal, in de door hen gebruikte methode, uitbreiden om zo meer aandacht te besteden aan cultuur in de les. Ed de Boer organiseert taaldorpen op locatie met *Villelangues*, dat bij veel docenten al bekend is. Hij pleit voor minder aanbod van grammaticaregels en vocabulaire maar daarentegen wel voor een zinvolle herhaling hiervan in onder andere korte schrijfopdrachten die leerlingen van elkaar beoordelen.

Bovendien was dit jaar de boekhandel Le Temps Retrouvé aanwezig met een ruime selectie boeken voor jongeren en ook handboeken voor docenten van onder andere de collectie PUG FLE, met een rijk scala aan onderwerpen die interessant zijn voor het onderwijs. En uiteraard was de Didactiekcommissie ook dit jaar present met een stand op de Landelijke Studiedag van Levende Talen begin november. Op de site ww.didactiekcommissiefrans.nl zijn tot eind 2018 de activiteiten, de producten en alle overige informatie te vinden. Daarna zullen we u op een andere manier op de hoogte stellen. In 2019 zal de Didactiekcommissie Frans op 5 oktober de Ideeëndag houden met als inleider Michel Boiron van het Cavilam uit Vichy.

Plannen voor 2019

- 15 tot en met 24 maart: Semaine de la Francophonie.
- 22 en 23 maart: Congres Frans.
- 26 maart: Finale Prix du jeune lecteur.
- 6 april: Algemene Ledenvergadering Levende Talen.
- april of mei: Finale Concours Interscolaire.
- 5 oktober: Ideeëndag Didactiekcommissie.
- 1 november: Landelijke Studiedag Levende Talen.
- 14 november: Zesde Dag van de Franse taal.

Sectie Fries

Bestuur

- Babs Gezelle Meerburg (voorzitter)
- Annekin Faber (vicevoorzitter)
- Tjeerd Kooistra (penningmeester)
- Ans Wallinga (secretaris)
- Jelle Bangma (vertegenwoordiger HB)
- Reitze Jonkman (redactielid LTM)

Aantal leden : 30 (1e), 21 (2e)

Acties in 2018

- Het reguliere bestuurswerk binnen Friesland, zoals afstemming over activiteiten en ledenwerfacties, en buiten Friesland, waaronder de vertegenwoordiging in het HB en de redactie van *Levende Talen Magazine*.
- Jaarvergadering met jaarverslag en financiële stukken 2017 (20 april 2018)
- Congres Fierder mei Frysk 15 (15 november 2018).
- Verschillende bijdragen aan LTM.
- Voorbereidingen en gesprekken over het opzetten van een didactisch netwerk Friese taal en cultuur (inclusief meertaligheid) samen met NHL Stenden Hogeschool, Provinsje Fryslân, Afûk en Cedin.
- Aansluiting van de nieuwsbrief bij *Nijsbrief fâk Frysk* van Taalsintrum Frysk van onderwijsbegeleidingsdienst Cedin uit Drachten.
- Het verzorgen van een workshop 'Woordenschat didactiek' op de LSD door Gerbrich de Jong.

CONGRES FIERDER MEI FRYSK 15

Op 15 november 2018 was het 15de congres Fierder mei Frysk voor docenten Fries vo en mbo. De sectie Fries van VLLT organiseert jaarlijks dit congres samen met de lerarenopleidingen Fries van NHL Stenden Hogeschool, Cedin en Afûk. Het congres vond plaats op NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden. Voor ons is het een dag om ons te laten inspireren en contacten met het werkveld aan te halen. Thema dit jaar was 'de docent en de leerling'. Commissaris van de Koningin Arno Brok verrichtte de opening. Hij is een hartelijke man met een warm hart voor het Fries en het Friese onderwijs. Vervolgens waren er plenaire

lezingen en workshops. De plenaire lezingen gingen over kurrikulum.frl, het nieuwe leespromotieprogramma en executieve functies in het puberbrein. Deze laatste lezing werd verzorgd door Ingrid van Essen. Na het Italiaanse diner gingen we verder met workshops. Lerarenopleiders Joke van Balen en Gerbrich de Jong gaven elk een workshop over hun onderzoek. Bezoekers konden ook naar een workshop van mbo-docent van het jaar Conrad Berghoef over aansluiting bij de belevingswereld van leerlingen of naar een dramaworkshop van theatergezelschap Tryater. Het dessert was een dansvoorstelling in de Westerkerk in het kader fan Culturele Hoofdstad 2018. De voorstelling was zeer experimenteel en ging over menselijk contact door taal: Amerikaans, Drents, Frans, Fries en Gronings waren te herkennen en soms te verstaan.

Plannen voor 2019

- Artikelen in LTM.
- Organisatie Fierder mei Frysk 16 op 21 november 2019.
- Werving van nieuwe leden; bestaande leden (meer) voordeel van het lidmaatschap bieden.
- Opzetten didactisch netwerk Friese taal en cultuur samen met NHL Stenden Hogeschool, Provinsje Fryslân, Afûk en Cedin.
- Stimulering van gebruik standaardtoetsen voor meting leeropbrengsten Fries.
- Inrichten en bijhouden van de website <https://levendetalen.nl/talensecties/sectie-fries>.
- Ontwikkelingen volgen met betrekking tot Kurrikulum.frl.

Sectie Italiaans

Bestuur

Maria Rita Sorce (voorzitter)

Tatiana Bruni (vice voorzitter en didactiekcommissie, niet actief)

vacature secretaris

vacature penningmeester

vacature, didactiekcommissie

Aantal leden: 23 (1e), 24 (2e)

Acties in 2018

- De Sectie Italiaans heeft zich samen met de Universiteit van Amsterdam en Universiteit Leiden beziggehouden met de organisatie van het congres *The Italians Master Language* dat in mei 2018 is gehouden aan de Universiteit van Leiden.
- De Sectie Italiaans heeft het evenement *De Nacht van Rome* van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome in De Balie te Amsterdam gefinancierd.
- Er zijn geen studiedagen georganiseerd omdat het bestuur onvolledig is.
- Vanwege het hoge entreetarief werd door de Italiaanse sectie in het jaar 2018 niet deelgenomen aan de Landelijke Studiedag.

Plannen voor 2019

- De bestuursvacatures opvullen.

Sectie Nederlands

Bestuur

Gert Rijlaarsdam (voorzitter vanaf 8 mei 2018)

Wilma van der Westen (voorzitter tot mei, daarna vicevoorzitter)

Hanneke Gerits (secretaris vanaf 8 mei 2018)

Merlijn Draisma (algemeen bestuurslid)

Fonnie Havekort (algemeen bestuurslid, per 1 juni afgetreden)

Mariska Bruinink (algemeen bestuurslid)

Kees de Glopper (algemeen bestuurslid)

Clary Ravesloot (algemeen bestuurslid/redactielid LTM)

Aantal leden: 1310 (1e), 304 (2e)

Acties in 2018

- Curriculum.nu. In 2018 heeft de Sectie Nederlands drie feedbackbijeenkomsten georganiseerd ten behoeve van Curriculum.nu samen met de Nederlandse Taalunie, de Meesterschapsteams en het Platform Hoger Onderwijs. De bijeenkomsten zijn goed bezocht, gemiddeld per bijeenkomst ongeveer 40 leraren, op de feedback kon daarna ook schriftelijk gereageerd worden door de leden, hiervan is matig gebruik gemaakt.
- Voor vwo, havo en vmbo-t zijn examenbesprekingen in mei georganiseerd. Vooral de vwo- en havo-besprekingen werden goed bezocht, per bespreking meer dan 50 leraren. De waardering voor deze besprekingen is hoog.
- Voor de zomer werd het Advies Examen Nederlands afgerond en op 12 juli aangeboden aan de opdrachtgevers (CvTE, CITO, SLO), op een bijeenkomst georganiseerd door het CvTE, dat deze opdracht coördineerde. Het advies was voorgelegd aan docenten Nederlands, waarvan er 400 reageerden (draagvlakonderzoek). In het najaar ronden we de kwalitatieve analyses af in twee rapporten.
- Werkgroep Onderzoek en Didactiek. Het SBN installeerde in het voorjaar van 2018 de werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands. Per voorjaar 2019 zal die een website lanceren voor leraren en leraren-in-opleiding met verschillende soorten informatie, waaronder een dynamisch digitaal vakdidactisch handboek. Er is overleg met de Nederlandse Taalunie over mogelijke subsidiëring.
- De werkgroep Profielwerkstuk Nederlands organiseerde de verkiezing van het beste profielwerkstuk Nederlands in havo en vwo.

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. We waren tweemaal in Den Haag (juni, september), en spraken met de beleidsmakers over het te voeren beleid t.a.v. het schoolvak Nederlands.
- College voor Toetsing en Examens. De examenbesprekingen met docenten en onze toets- en itemanalyses zijn de basis voor overleg met het CvTE. In het jaarlijkse overleg, dat nu plaatsvond begin november, zijn er afspraken gemaakt over beperkte wijzigingen in de komende jaren, en een onderzoek naar beoordelingsmethoden van open vragen op basis van ons Advies Examens.
- Het CvTE betreft het SBN bij de organisatie van de pre-correctie van het vwo-examen. We wierven 10 van de 20 deelnemers, die meededen aan deze pre-correctie. Ook betreft het CvTE het SBN bij experimenten met de havo-examens (pre-toetsing examenopgaven).
- Instituut voor Leerplanontwikkeling. Met SLO onderhouden we contact via overleg over de realisatie van onze Adviezen Examens Nederlands. Het ministerie van OCW vond dat een aantal adviezen het best gerealiseerd konden worden via de Handreikingen Nederlands die SLO diende te maken. In het najaar is er vrij veel overleg geweest met SLO, zonder dat dit leidde tot heldere afspraken over de inzet van LT-docenten in het constructietraject.
- Beleidsontwikkeling. We beogen enkele documenten samen te stellen die de continuïteit van het bestuur kunnen borgen, zoals scenario's voor de examenbesprekingen. Vanaf oktober werkten we aan een beleidsnotitie, waarover we twee keer als bestuur overlegden. Met de beleidsnotitie willen we enkele uitgangspunten vanuit het verleden goed vastleggen, zoals de erfenis van Nederlands-als-tweede-taal, en impulsen bieden voor de middellange termijn, opdat er enige continuïteit in beleid tot stand kan komen.
- Contact met leden. De leden zijn per email vrij vaak betrokken geweest bij beleidsontwikkeling: (1) uitnodigingen voor deelname aan feedbackbijeenkomsten vanwege Curriculum.nu; (2) uitnodigingen om de beleidsadviezen Examens Nederlands te valideren; (3) uitnodigingen om te reageren op beleidsvoorstellen van het SBN (inzake examenbesprekingen).

CENTRAAL EXAMEN

Eind 2017 startten we, samen met docenten verbonden met Nederlands Nu!, met het onderzoeken en formuleren van een advies over een

beter centraal examen in opdracht van het CvTE. In 2018 hebben we dit project afgerond met een uitgebreid rapport waarin we onze ideeën over verbetering van het CE beschreven. Op 12 juli boden we het rapport aan bij Curriculum.nu. Theo Bouma,voorman van Curriculum.nu nam het in ontvangst. Het rapport is zeer positief ontvangen. Ook stuurden we het advies aan het ministerie dat ons en CvTE uitnodigde voor een gesprek waarin we het vervolg van het advies hebben besproken. Het voorstel van Ingrid Hardebol was dat SBN in samenwerking met SLO zou werken aan een nieuwe handleiding voor de schoolexamens, dan zouden we kunnen experimenteren met groepen docenten en schrijfvaardigheid. Dit is niet van de grond gekomen. SBN heeft herhaaldelijk contact opgenomen met SLO en het ministerie om tot afspraken te komen. Tot op heden heeft dat niets opgeleverd, wat naar is, omdat veel docenten enthousiast waren over de voorstellen.

Plannen voor 2019

- Bijdragen aan een pre-correctie voor het examen havo, in samenwerking met het CvTE.
- Het SBN werkt een deel van het SBN Advies Examen Nederlands met SLO uit via de constructie van de handreiking Nederlands.
- Het SBN zet met het CvTE een onderzoek op, en voert dat uit, over de beoordeling van open vragen in het CSE.
- Activiteiten initiëren over de toekomst van het schoolvak binnen en buiten de vereniging, zoals het seminar *Beelden van de toekomst*, over de futurologie van het vak Nederlands in februari 2019.
- Implementatie van een nieuwe vorm van de examenbesprekingen.
- Implementatie van de website Onderzoek en Didactiek Nederlands.
- Starten met de organisatie van nascholing voor leden.
- Het SBN is inhoudelijk betrokken bij de Landelijke Studiedag van Levende Talen.
- Het SBN betreft leden bij de ontwikkeling van het schoolvak Nederlands.
- Actief nieuwe leden werven.

Sectie Nederlandse Gebarentaal

Bestuur

- Gera Vonk-Huisjes (voorzitter)
- Pieterneel Bottema (secretaris)
- Adde Woest (penningmeester)
- Soraya Luijks (algemeen bestuurslid)

Aantal leden: 48 (1e), 13 (2e)

Acties in 2018

- Het jaar begon met een nieuwjaarsborrel/bijzondere ledenvergadering op 7 januari 2018. Tijdens deze bijzondere ledenvergadering werd met onze nieuwe voorzitter ingestemd: Gera Vonk-Huisjes. En hebben we toestemming gevraagd voor de begroting voor ons 10-jarig jubileum. Tijdens de borrel werd onze nieuwe website officieel bekend gemaakt: www.levendetalenngt.nl.
- Op 7 april 2018 werd de Algemene Ledenvergadering gehouden. Dit gaf ons een mooie gelegenheid om de locatie van het 10-jarig jubileum bekend te maken: Gelderhorst in Ede, een woonzorgcentrum voor dove mensen. De plek waar we 5 jaar geleden ons 5-jarig jubileum gevierd hebben.
- Net voor de zomervakantie werd er een workshop georganiseerd met als onderwerp 'Ethiek & Docent NGT'. In totaal waren hier ruim 10 docenten aanwezig. In de evaluatie van deze activiteit kwam naar voren dat iedereen toegevoegde waarde ervoer bij de inhoud van de workshop. Een mooi compliment voor de organisatie.
- Na de zomervakantie was de focus volledig op het organiseren van het 10-jarig jubileum. Op 17 november heeft de Sectie Gebarentaal met ruim 60 aanwezigen dit jubileum gevierd. Tijdens deze dag werden workshops aangeboden en werd er een peiling gehouden voor het lerarenregister.
- Aan het einde van het jaar is het eerste conversatiegroepje gestart. Als Sectie NGT bieden we namelijk nascholing voor gebarentaalvaardigheid. Deze groepjes zijn gevormd op basis van regio en kent een conversatieleider. De maximale grootte van een groep is zes deelnemers zodat er voldoende aandacht is per persoon. De verwachting is dat in 2019 drie andere regio's zullen starten.
- Naast bovenstaande activiteiten hebben we overleggen gehad op bestuurlijk niveau met de Hogeschool van Utrecht, RTGS en een projectbegeleider.
- We hebben enkele nieuwe docenten NGT mogen verwelkomen tijdens de diploma-uitreikingen en we hebben een voorlichting gegeven over onze sectie aan de toekomstige docenten NGT (studenten).

JUBILEUM

Op 17 november 2018 mochten wij ons 10-jarig bestaan vieren op het Gelderhorst. In totaal waren er 57 docenten NGT en andere professionals aanwezig. Wij hadden de bewoners van het Gelderhorst uitgenodigd omdat wij onze diepe dank voor hun moedertaal wilden uitspreken en wij zonder deze taal hen geen les konden geven in de Nederlandse Gebarentaal.

Het symposium bood verschillende workshops. Onno Crasborn sprak over de Stichting Groot Gebaar; Tobias de Ronde gaf uitleg over zijn masterproef 'Jongerentaal in NGT'; Sarah Muller gaf de workshop 'Etymologie van gebaren en het gebarenartelier'; en Beppie van den Bogaerde gaf de workshop 'Profiel van een docent gebarentaal'.

Plannen voor 2019

- Twee workshops per jaar, één in het voorjaar en één in het najaar.
- De eerste zaterdag van april de algemene ledenvergadering (ALV).
- Op de jaarlijkse Landelijke Studiedag in november verzorgt de sectie NGT een workshop.
- Bijeenkomsten voor conversatielessen NGT (nascholing gebarentaalvaardigheid).
- Het actief inzetten van de website www.levendetalenngt.nl.
- Voorlichting te geven aan nog niet afgestudeerde NGT-docenten.

Onze belangrijkste punten van aandacht zijn:

- Het opzetten van een register voor NGT-docenten.
- Het aansturen van duurzame nascholing met betrekking tot gebarentaalvaardigheid.
- Faciliteren van inhoud- en ervaringsuitwisseling voor leden.
- Het bieden van informatie over recente ontwikkelingen binnen het vakgebied. Zulke ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld het ERK, Ethiek, Erkenning NGT en het passend onderwijs.
- Zichtbaarheid van de Sectie NGT bevorderen buiten Levende Talen.
- Bestuurlijk overleg met andere organisaties/onderwijsinstellingen.
- Het uitbreiden van het bestuur van vier naar meerdere personen.

Sectie Papiaments

Bestuur

- Nihayra Leona (voorzitter)
- Nathifa Martina (secretaris)
- Sharité Severina (penningmeester)

Ruben Severina, Erich Püschel en Geraldine van Bueren-Prens hebben afscheid genomen van het bestuur in 2017. Tijdens de ALV op 7 april 2018 is het nieuwe bestuur van de sectie officieel benoemd. Het nieuwe bestuur bestaat uit Nihayra Leona (voorzitter, redactielid LTM en oud algemeen bestuurslid), Nathifa Martina (secretaris) en Sharité Severina (penningmeester). Zij regelden in de maanden die volgden de praktische zaken. Het nieuwe bestuur heeft zich bij de Kamer van Koophandel ingeschreven en aan een werkplan voor 2019 gewerkt.

Eind 2018 heeft ons het trieste nieuws bereikt dat één van de oprichters van de Sectie Papiaments, Cees Tuk, overleden is. We hebben als sectie hierbij stil gestaan en hebben aan de naaste familie van Cees onze innige deelneming betuigd.

Aantal leden: 12(1e), 8 (2e)

Acties in 2018

- Inschrijven van het nieuwe bestuur bij de Kamer van Koophandel.
- Overzetten van de bankrekening van de sectie op naam van de nieuwe penningmeester.
- Overdragen van alle sectiedocumenten van het oude bestuur naar het nieuwe bestuur.
- De Sectie Papiaments heeft in 2018 drie keer vergaderd en heeft gewerkt aan een nieuw werkplan.
- De sectie heeft gebrainstormd over een symposium over het Papiaments.
- Berichten gerelateerd aan het Papiaments plaatsen op de Facebookpagina van de sectie.
- Na 6 jaar is het de sectie gelukt om potentiële schrijvers voor LTM te vinden.

Plannen voor 2019

- De website en Facebookpagina van Sectie Papiaments actueel houden.
- Werven van nieuwe leden. De Sectie Papiaments is één van de secties met een klein ledenaantal. Voor 2019 willen we het ledenaantal vergroten door onder meer onder Papiamentssprekende studenten nieuwe leden te werven en scholen op Curaçao, Bonaire en Aruba aan te schrijven.

- Deelname aan de Landelijke Studiedag 2018. De sectie gaat op zoek naar een onderwerp dat interessant is voor de bezoekers van de LSD. In het verleden zijn workshops van de sectie afgelast wegens te weinig inschrijvingen. In 2019 willen we een workshop aanbieden die een breder publiek aanspreekt.
- Vaker naar buiten treden door onder meer het organiseren van een symposium over het Papiaments. De lezingen zullen de volgende onderwerpen bestrijken: Spelling in het Papiaments, het Papiaments als opvoedtaal en het belang van voorschoolse taalstimulerende activiteiten in het Papiaments.
- Publiceren van ten minste één artikel over het Papiaments en de rol van het Papiaments in het onderwijs in LTM.

Sectie Pools

Bestuur

Elżbieta Niemczuk-Weiss (voorzitter)

Izabela Sołtys (vicevoorzitter – public relations /sinds 10 maart 2018)

Marta van Vliet-Sokołowska (secretaris/webmaster)

Dr. Teresa Jaskólska-Schothuis (penningmeester)

Magdalena Malada (algemeen bestuurslid, sociale media)

Aantal leden: 22 (1e), 2 (2e)

Acties in 2018

- 10 maart: Studiedag Sectie Pools in samenwerking met de Poolse school in Amsterdam LOKOMOTYWA, Russische en Slavische studies UvA en de Poolse ambassade in Den Haag. Op het programma stonden twee lezingen, een workshop en een filmpresentatie.
- Op 18 maart gaf de Sectie Pools haar medewerking aan de 18e terugkerende Poolse kinderpoëziewedstrijd Wierszowisko voor de leerlingen uit alle scholen behorende tot het Forum Polskich Szkół (Stichting Poolse Scholen in Nederland) door zich te presenteren met een stand, het leveren van 2 juryleden en als sponsor van drie prijzen
- 7 april: Deelname aan de ALV in Utrecht (2 leden van het sectiebestuur).
- 26 mei: Deelname aan de Poolse Dag georganiseerd door de Poolse school in Den Haag. De Sectie Pools presenteerde zich met een stand.
- 6 juli: Deelname aan de bijeenkomst georganiseerd door de Poolse ambassade: Het verwerven van projectsubsidies door de instellingen zonder winstoogmerk.
- 21 oktober: Deelname aan de World Polish Bilingual Day in Breda georganiseerd door de Stichting Poolse Scholen in Nederland. Workshop Poolse uitspraak voor Nederlanders. De Sectie Pools presenteerde zich met een stand ter promotie van Levende Talen.
- Landelijke Studiedag 2 november: Twee lezingen werden aangekondigd, maar zijn geannuleerd wegens gebrek aan belangstelling.
- 3 november: Co-organisatie van het wetenschappelijke symposium *Najaar 1918: Europa op de schop; Slavische talen en culturen op de nieuwe kaart van Centraal-Europa*, georganiseerd door opleiding Russische en Slavische Studies UvA, Poolse ambassade en PNKV (Pools-Nederlands Culturele Vereniging). Sectie Pools was een van de sponsoren van de met het

symposium verbonden vertaalwedstrijd Pools-Nederlands.

- 21 november: Deelname aan de 4e conferentie *Het begrip tweetaligheid voor docenten en pedagogen met Poolse leerlingen* georganiseerd door de Poolse School in Den Haag en Stichting KREDA (stand met materialen om LT te promoten).
- Deelname aan 4 vergaderingen van het HB.
- 9 bestuursvergaderingen van de Sectie Pools met het oog op de organisatie van onze evenementen en website.
- 4 nummers van de online-krant *Wiadomości* aan de leden en sympathisanten doorgestuurd.
- Onderhouden van Facebook, Twitteraccount en website.
- Het creëren van een systeem voor onderlinge communicatie en voor het presenteren van documenten (googledrive).

STUDIEDAG

De studiedag van de Sectie Pools vond op 10 maart in Amsterdam plaats en was georganiseerd samen met de Poolse school in Amsterdam, Russische en Slavische Studies UvA en de Poolse ambassade. Op het programma stonden twee lezingen, een workshop en een filmpresentatie.

- Poolse literatuur in het licht van het herwinnen van onafhankelijkheid. Fryderyk Franciszek Chopin of Frédéric François Chopin. Een Pool, een Fransman of de eerste Europeaan?
- Mnemotechnieken als effectieve methode om nieuwe inhoud te onthouden.
- Hanna Buda presenteerde haar project 'Magische Grenzen'. Het project brengt op interactieve wijze de Poolse en Nederlandse cultuur dicht bij elkaar, promoot tweetaligheid en de Europese culturele waarden.

De studiedag werd goed bezocht en kreeg een zeer positieve evaluatie zowel qua inhoud als qua organisatie. De sectieleden en sympathisanten kijken uit naar de eerstvolgende studiedag.

Plannen voor 2019

- 6 en 7 maart: Twee studieavonden Sectie Pools in samenwerking met de opleiding Russische en Slavische Studies UvA en Universiteit van Warschau (in het kader van Erasmus+).
- Maart: Vergadering van het SBP (voorbereiding voor de ALV)

- en de sectievergadering; aanvulling van het sectiebestuur).
- 24 maart: De 19e Poolse kinderpoëziewedstrijd (Wierszowisko) voor leerlingen uit alle scholen behorende tot de Stichting Poolse Scholen in Nederland (jurylid, secretaris van de wedstrijd, stand SBP, prijzen van SBP).
- April: ALV. Verslag van de sectieactiviteiten van het jaar 2018. Bespreken van het beleid van SBP ten aanzien van LTM. Toonaangevend onderwerp: hoe werven we nieuwe leden?
- November: Presentatie tijdens LSD 2019 in november.
- Deelname aan de HB-vergaderingen (voorzitter).
- Uitbouw van contacten met de Poolse scholen in Nederland.
- Onderhoud van een webpagina voor de Sectie Pools (in samenwerking met de VLLT) en FB, Twitter.
- Het maken van een lijst van alle scholen in Nederland waar Pools als de moedertaal en ook als vreemde taal wordt gegeven.
- Het creëren en aanvullen van het systeem voor onderlinge communicatie en voor het presenteren van documenten van SBP (googledrive).
- Minimaal 4 keer per jaar: het verspreiden van de onlinekrant van het SBP *Wiadomości*.

Sectie Russisch

Bestuur

- Esther van Loo (voorzitter, nascholing)
- Janny Steenge (penningmeester)
- Christine Gardner (secretaris)
- Geramé Wouters (redactielid LTM, contentmanager, PR)
- Dorie Nielen (algemeen bestuurslid, heritage-leerlingen, voortgezet onderwijs)
- Sandra van Blitterswijk (algemeen bestuurslid, staatsexamen, heritage-leerlingen)
- Jeanette Bron (algemeen bestuurslid, internationale contacten)

Christine Gardner zal worden voorgedragen als nieuwe secretaris op de ALV van 6 april 2019

Olja Karmanova heeft in december het bestuur verlaten.

Cecilia Odé is in oktober uit het bestuur gegaan. Tot ons grote verdriet is zij op 9 januari 2019 overleden.

Aantal leden: 42 (1e), 12 (2e)

Acties in 2018

- Op 28 juni vond bij Uitgeverij en Boekhandel Pegasus een middag met educatieve spelletjes plaats. Deze spelletjes zijn door John Langran, bekend van de lesmethode Ruslan, ontwikkeld.
- Op zaterdag 13 april heeft de Sectie Russisch in Utrecht haar algemene ledenvergadering gehouden.
- De centrale examens zijn op 29 mei door 34 leerlingen afgelegd: 28 vwo en 6 havo. 30 van hen hadden een Russisch-talige achtergrond.
- Internationale zaken / MAPRJaL. In verband met ziekte van Cecilia Odé is er op dit gebied niets gebeurd.
- De jaarlijkse Ruslanddag werd gehouden op zaterdag 22 september in het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. Zie verderop.
- Aan de Landelijke Studiedag van Levende Talen op 2 november in Utrecht is door de sectie deelgenomen in de vorm van organisatorische hulp van tevoren en op de dag zelf. De workshop die door Russisch (in samenwerking met Arabisch en Fries) werd aangeboden, is niet gegeven wegens gebrek aan belangstelling. Het thema van de workshop was “De resultaten van het koppingsonderzoek ERK en centrale examens Russisch, Spaans, Arabisch, Turks en Fries”.
- Er heeft de nodige vernieuwing en verfraaiing van de web-

site russisch.levendetalen.nl plaatsgehad. De pagina's van het heritage-programma zijn herzien.

- De Sectie Russisch is net zoals in voorgaande jaren op zoek geweest naar docenten die kunnen helpen met het begeleiden van examenleerlingen op afstand. De docentenpool is uitgebreid met 5 docenten waardoor hij nu bestaat uit 10 personen die 31 leerlingen (meest met een Russischtalige achtergrond) naar het centraal examen begeleiden.
- Regelmatig is een Nieuwsbrief verspreid om belangstellenden op de hoogte te houden van de activiteiten van de sectie en landelijke, interessante activiteiten.
- Zoals ieder jaar heeft de sectie zich actief beziggehouden met het promoten van het vak Russisch op school en het verspreiden van informatie onder de leden van de Sectie Russisch.
- In LTM verscheen een signalement van het boek van Cecilia Odé over de toendra Joekagieren.

RUSLANDDAG

De Ruslanddag werd dit jaar bezocht door zo'n 50 deelnemers. De openingslezing 'Muziek en Polemie in de Russische poëzie' werd verzorgd door Eric Metz (UvA).

Er was keuze uit vier parallelsessies. Documentairemaakster Masha Novikova gaf een kijkje achter de schermen van het documentaire maken in Tsjetsjenië. Katya Dorofeeva (UvA) praatte het publiek in een interactieve lezing bij over tweeenmeertaligheid. Bij Alla Peeters-Podgaevskaja (UvA) konden deelnemers genieten van de interactieve lezing 'Foreigner talk'. Conservatoriumdocent Kolja Meeuwsen voerde deelnemers mee op een prachtige reis door de Russische muziekgeschiedenis.

Tot slot werd de uitslag van onze vertaalwedstrijd (Воспоминание о вечере в Амстердаме van Konstantin Bal'mont) bekend gemaakt. De winnaar was net als vorig jaar Ad Winnubst. Hij werd unaniem gekozen door de juryleden Aai Prins, Eric Metz en Wim Honselaar.

Plannen voor 2018

- Leden-enquête.
- Ledenwerving.
- Zichtbaarheid in LTM vergroten.
- Activiteiten voor leden, bijvoorbeeld Mandelstam voordrachtwedstrijd, lezing over Tolstoj, Schaduwexamen bij Pegasus.
- Deelname MARPJal congres in Astana.
- Studiedag in september.
- Deelname aan Landelijke Studiedag.
- Scholierencongres bij de UvA.
- Archiveren.
- Afscheid Olja Karmanova.

Sectie Spaans

Bestuur

Blanca Cano González (voorzitter)

Mónica Lema (secretaris)

Juan Espínola (algemeen bestuurslid)

Wisselingen gedurende het jaar: Mari Aghina is geen bestuurslid meer.

Aantal leden: 164 (1e), 61 (2e)

Acties in 2018

Nascholing

- Studiedag voor docenten Spaans werd goed bezocht en is positief beoordeeld door de participanten, al willen sommige leden een aparte dag voor Spaans en niet binnen LSD.

Media

- De website <https://spaans.levendetalen.nl/> wordt onderhouden en geactualiseerd, berichten en culturele nieuws worden op de website geplaatst.
- Samenwerking met de Facebookgroep voor docenten Spaans in Nederland en met de groep docenten Spaans voor de basisschool.
- Artikel gepubliceerd in LTM (2018)5 geschreven door Sofía Murell: 'Animatiefilms brengen cultuur van de Spaanstalige wereld voor het voetlicht'.

Externe Contacten

- Overleg met het consulaat van Spanje, afdeling onderwijs, over het versterken van de professionele ontwikkeling van docenten Spaans in Nederland.
- Samenwerking met VDSN.
- Samenwerking met Uitgeverij Talenland. Fernando Collantes heeft een workshop gegeven over *cómo escoger un método nuevo en el instituto* in de Openbare Bibliotheek van Amsterdam (OBA) 17 maart 2018.
- Contact gelegd met de ambassade van Uruguay; zij hebben meegewerkt aan de laatste bijeenkomst over de Uruguayaanse schrijver Marío Levrero.

Overig

- Het bestuur heeft 9 keer vergaderd en een goede notulenstructuur vastgelegd
- Er zijn meerdere leden bijgekomen om door middel van commissies ons team te versterken.
- Stagiaire heeft meegewerkt aan Landelijke Studiedag.
- Het bestuur heeft besloten om verder te gaan met het orga-

niseren van de literaire bijeenkomsten in Leiden (8 bijeenkomsten in 2018)

- Fernanda Martino heeft een blog gemaakt waar de informatie over deze bijeenkomsten is vastgelegd.

STUDIEDAG

Op de studiedag voor docenten Spaans was mevrouw Belén Roza González van de afdeling van Onderwijs van het consulaat van Spanje onze gast en ook mevrouw Pradillo van het Instituut Cervantes.

Er zijn drie verschillende workshops aangeboden. De workshop 'Dag van de Doden in Mexico' vonden de deelnemers heel erg interessant.

Het maken van een altaar van de doden was een leuke ervaring. De dag verliep goed en de leden genoten dat ze ook mee konden doen bij andere workshops. Toch willen enkele leden dat de Sectie Spaans de studiedag apart organiseert.

In samenwerking met de Facebookgroep voor Docenten Spaans in Nederland georganiseerd. Die heeft plaatsgevonden in Amsterdam.

De acht literaire bijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met dr. Gabriel Inzaurrede van de Universiteit van Leiden zijn heel erg positief ervaren en gemiddeld hebben er 20 deelnemers meegedaan per sessie.

Plannen voor 2019

Commissies voor 2019

- Spaans op de basisschool (Ivonne Lanza)
- Spaans op mbo (Yira Armas)
- Literaire bijeenkomsten (María Fernanda Martino Ávila)

Nascholing

- Studiedag voor docenten Spaans wordt weer georganiseerd. We zullen nog bespreken of die dag tijdens de Landelijke Studiedag of in maart plaats zal vinden.

Activiteiten

- Organisatie van de Dag van Docenten Spaans op zaterdag 1 juni in Amsterdam.
- Organisatie van een profielstukkenwedstrijd in samenwer-

king met het Spaanse consulaat. Prijs uitreiken aan het beste PWS.

- Certificaat Spaans Menciones honoríficas voor de studenten versturen die een 8,5 of hoger voor het examen Spaans (CE) halen. De leerlingen worden opgegeven door de docent Spaans.
- Docenten Spaans uitnodigen om het examen van het CE te evalueren en hun commentaar te delen via de examenfora van de Levende-Talenwebsite voor Spaans.

Media

- Doorgaan met de ontwikkeling van de website www.spaans.levendetalen.nl voor de Sectie Spaans en haar leden.
- Een lid zal artikelen over verschillende thema's en bijeenkomsten schrijven voor de website.
- Blog verder ontwikkelen om de informatie van de literaire bijeenkomsten te delen.
- Samenwerking met de Facebookgroep voor docenten Spaans in Nederland en met de groep docenten Spaans voor de basisschool voortzetten.
- Leden overhalen om te schrijven voor LTM.
- Platform creëren om materiaal op te slaan om het te kunnen delen met de docenten, onder andere kijk- en luistertoetsen.

Externe Contacten

- Overleg met het consulaat van Spanje, afdeling onderwijs, over het versterken van de professionele ontwikkeling van docenten Spaans in Nederland.
- Contact leggen met regisseurs (José Campusano o.a.) en schrijvers (Marta Rincón o.a.) voor de bijeenkomsten over films.
- Samenwerken met Uitgeverij Talenland om een workshop te organiseren in de OBA.

Sectie Turks

Bestuur

Mehmet Uz (voorzitter)
Catharina Geelen (secretaris en redactielid LTM)
Taner Yıldız (penningmeester)
Erol Samburkan (algemeen bestuurslid)
Salih Şimşek (algemeen bestuurslid)

Aantal leden: 28 (1e), 12 (2e)

Acties in 2018

- Facebookpagina en de app's van de Sectie Turks en het sectiebestuur worden beheerd door Mehmet Uz.
- Promotie www.eindexamenturks.nl. Pilotproject T-shirts voor eindexamenkandidaten Turks door Taner Yıldız om onderwijs en examen Turks meer bekendheid te geven.
- 7 april: Bijeenkomst leden sectie Turks en deelname aan ALV. Taner Yıldız benoemd als penningmeester.
- 21 juni: Taal naar Keuze Manifestatie Marcanticollege Amsterdam.
- 9 juni: Iftarbijeenkomst ter herdenking van Rahime Gülcü.
- 2 november: Landelijke Studiedag Levende Talen.
- 25 november: 'De dag van de leraar' voor docenten Turks in Amsterdam in samenwerking met het Yunus Emre Instituut.

DAG VAN DE LERAAR

Een groot aantal Turkse docenten heeft aan de 'Dag van de leraar' deelgenomen. Ervaren docenten hebben nieuwe docenten ontmoet en hebben kennis en ervaringen uitgewisseld. Er was Turkse muziek. Bestuursleden van de Sectie Turks maakten van de gelegenheid gebruik om te netwerken en op te roepen lid te worden van Levende Talen. Alle aanwezigen kregen een tasje met promotiemateriaal en een T-shirt met het opschrift 'master of Turkish' en 'www.eindexamenturks.nl'.

Plannen voor 2019

- Dictee-, dicht- en essaywedstrijd.
- Voorlichtingsbijeenkomst over Turks als keuzevak voor ouders en leerlingen.
- Bijeenkomst Sectie Turks bij Algemene ledenvergadering LT.
- Studiedag voor docenten Turks o.a. Vaklokaal Turks van Digischool door Kamile Altıok.
- Viering de dag van de leraar en promotie sectie Turks.

VERSLAG VAN DE REDACTIES VAN LTM & LTT

Levende Talen Tijdschrift

Levende Talen Tijdschrift (LTT) verschijnt viermaal per jaar. De artikelen in LTT behandelen vakdidactische onderwerpen en hebben een meer wetenschappelijk karakter dan de bijdragen in LTM. Het tijdschrift ging in 2018 de negentiende jaargang in. In 2018 zijn vier nummers uitgebracht (april – juni – september – december). De redactie heeft het afgelopen jaar vier keer vergaderd over de inhoud en samenstelling van LTT. De redactie werft actief kopij, bespreekt de ingestuurde bijdragen en schrijft zelf teksten.

De huidige redactie bestaat uit Helge Bonset (hoofdredacteur), Amos van Gelderen, Marrit van de Guchte, Sonja Heebing, Ton Koet en Daphne van Weijen.

In 2018 zijn in *Levende Talen Tijdschrift* de volgende typen bijdragen opgenomen: Onderzoek/Vakontwikkeling (artikelen waarin gerapporteerd wordt over didactische en onderwijskundige ontwikkelingen en/of onderzoek); Verschenen proefschrift (bespreking van in Nederland uitgevoerd promotieonderzoek); Gesignaleerd (bespreking van overig onderzoek uit binnen-en buitenland).

Dertien bijdragen vielen in de rubriek Onderzoek/Vakontwikkeling. Dit jaar hadden deze alle betrekking op het voortgezet onderwijs. Zeven bijdragen hadden betrekking op het onderwijs in het Nederlands of in schoolvakken waar Nederlands de voertaal is, zes hadden betrekking op het onderwijs in de moderne vreemde talen.

In de rubriek Verschenen proefschrift is de dissertatie besproken van Gertrud Cornelissen, *Maar als je erover nadenkt. Een jaar literatuuronderwijs in groepen 7 en 8 van de basisschool*. (Eburon/Stichting Lezen, 2016). In de rubriek Gesignaleerd is besproken *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde* van Jean-Pierre Cuq en Isabelle Gruca (Grenoble, 2017).

Vanaf 2014 is de archiefsite <www.lt-tijdschriften.nl> verder uitgebouwd en bijgehouden. Dit betekent dat inmiddels alle artikelen van LTT vanaf 2000 tot en met 2018 via de site te raadplegen zijn.

De vormgeving van het tijdschrift was in handen van Monique van Hootegem.

Namens de redactie van *Levende Talen Tijdschrift*,
Helge Bonset
Hoofdredacteur

Levende Talen Magazine

In 2018 heeft *Levende Talen Magazine* zijn 105e jaargang beleefd. Elk nummer bevat vier hoofdartikelen over uiteenlopende onderwerpen. In de artikelen staat talenonderwijs en de praktijk van het lesgeven centraal. De redactie streeft naar een goede balans tussen artikelen over moedertaal didactiek en vreemdetalendidactiek. Behalve artikelen bevat LTM een aantal vaste rubrieken: 'Gesignaleerd', 'Nieuws', 'Binnenkort', 'Etalage', 'Web en App', 'Poëzie', 'Films en Series', 'Column', 'Jeugd- en Jongerenliteratuur', 'ICT', 'Films en boek', 'Levende Talen', 'Praktijk', 'Onderzoek en praktijk', 'Opinie', 'Kroniek' en 'Recensies'.

LTM had ook dit jaar weer een aantal vaste medewerkers. Rob van Veen verzorgde de rubriek Jeugd- en Jongerenliteratuur. De rubriek ICT werd geschreven door Kees van Eunen, Roland Bruijn en Henk la Roi. Verder verzorgde Gerard Koster een rubriek over recente films die in de les gebruikt kunnen worden of die specifiek voor talen docenten interessant kunnen zijn. Jan de Jong recenseerde in elk nummer een gedichtenbundel. Jacob Moerman schreef de rubriek Etalage, een vast onderdeel waarin hij telkens een aantal nieuwe literaire werken de revue liet passeren. Peter-Arno Coppens was dit jaar weer de columnist van LTM.

De redactie bestond in 2018 uit: Simone Koster (Frans), Karin Epping (Engels), Reitze Jonkman (Fries), Erik Kwakernaak (Duits), Wouter Toonen (Arabisch), Geramé Wouters (Russisch), Clary Ravesloot (Nederlands), Catharina Geelen (Turks/NT2), Nihayra Leona (Papiaments) en Johan Graus (hoofdredactie). Eind 2018 is Elisa Candido tot de redactie toegetreden als taalredacteur Italiaans. De redactie is nog op zoek naar redacteuren voor de talen Pools, Spaans, Chinees en NGT.

De redactie kwam achtmaal bijeen en kreeg circa 65 artikelen ter beoordeling voorgelegd. De inhoud en stijl van de artikelen was zoals altijd van uiteenlopende kwaliteit. Over het algemeen was er een redelijk groot aanbod van artikelen. Bovendien heeft de redactie weer enkele keren gebruik gemaakt van de diensten van een onderwijsjournalist.

Nummer 3 van jaargang 105 was een themanummer over 'Grenzeeloos literatuuronderwijs', onder redactie van Erik Kwakernaak, Nihayra Leona en Clary Ravesloot. In 2018 is ook de special *Vakdidactisch onderzoek en de onderwijspraktijk* verschenen, dat onder 13.000 talen docenten in Nederland is verspreid. Het 104-pagina tellende extra nummer is tot stand

gekomen dankzij financiële steun van NRO, Expertisecentrum Noord, Vakdidactiek Geesteswetenschappen, Meester-schapsteam MVT, Nuffic, Nederlandse Taalunie en diverse andere sponsoren.

In 2018 is ook de archiefsite <www.lt-tijdschriften.nl> verder uitgebouwd en bijgehouden. Inmiddels zijn alle hoofd-artikelen van LTM vanaf 2000 tot en met 2018 via de site te raadplegen. Per nummer worden ook enkele rubrieks-items online beschikbaar gesteld. Ook de jaargangen 1989 tot 1999 van Levende Talen – de voorganger van LTM en LTT – zijn te raadplegen.

De vormgeving van het magazine was in handen van Monique van Hootegem. Anda van Riet is de vaste fotograaf en Petra van Kalker maakt de illustraties bij de columns van Peter-Arno Coppen.

De advertentie-inkomsten zijn in 2018 gestegen. In totaal is er voor € 18.538 aan advertenties door Van Vliet Bureau voor Media Advies verkocht. De inkomsten van LTM en LTT aan abonnementsgelden waren in 2018 circa € 43.960.

De totale kostprijs van LTM en LTT (na aftrek van baten: advertenties en abonnementen) was in 2017 € 90.811. Dit betekent dat de kostprijs van LTM per lid/abonnee circa € 2,05 en van LTT circa € 1,36 per nummer is. De totale kosten voor LTM (8 nummers) en LTT (4 nummers) waren in 2018 circa € 21,82 per lid/abonnee, hetgeen betekent dat van de contributie van elk lid slechts 26 procent wordt besteed aan de productie en levering van de tijdschriften. Zie tabel 1 voor een overzicht van de totale jaarrekening 2018.

Namens de redactie van *Levende Talen Magazine*,
Johan Graus
Hoofdredacteur

Kosten productie en redactie LTM (incl. btw)	€ 111.937	
Kosten productie en redactie LTT (incl. btw)	€ 22.769	
Verzending (incl. bijsluiters en btw)	€ 23.501	
Kosten productie, redactie en verzending		€ 158.207
Advertentieopbrengst netto	€ 18.538	
Abonnementen	€ 43.960	
PRO (readerregeling / auteursrechten)	€ 4.273	
Overige baten (bijsluiters etc.)	€ 625	
Baten LTM en LTT		€ 67.396
Totale kostprijs LTM en LTT		€ 90.811
Gemiddelde kostprijs per lid/abonnee		€ 21,82
Kostprijs t.o.v. lidmaatschap		26%
Kostprijs LTM per nummer		€ 2,05
Kostprijs LTT per nummer		€ 1,36

Tabel 1. Jaarrekening LTM en LTT 2018

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

Dramatisch grammaticaonderwijs
Literatuuronderwijs en Bildung
Woord in beeld
Diagnostische Tussentijdse Toets

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

Frits Spits: 'Laat de zon schijnen over onze taal'
Lezen met de leessandwich
Nachbarsprache & Buurcultuur
De Spaanse en Brabander in de spotlights

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

GRENZELOOS LITERATUURONDERWIJS
Het Murakami-effect
Literatuur leeft
Verhalen van de West Indies
Literatuur uit een multiculturele samenleving

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

Echt schrijven!
Echter kan het wel
'Minimaal drie uur Frans en Duits'
Digitale geletterdheid en taalvaardigheid

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

Cyclisch leren van woordenschat
Verschillen in beheersingsniveaus Engels
Literatuuronderwijs formatief ingestoken
Creatief schrijven met Franse literatuur

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

Interpretatieverschillen in het poëzieonderwijs
Beeldgeletterdheid als vijfde vaardigheid
Vrij lezen in de bovenbouw
Klassikaal lezen met WhatsApp

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

Alan Turing: Een vakoverstijgend project
Berberklanken in de Engelse les
De kampvuurcompetitie
Leerlingen die teksten laten leven

Levende Talen Magazine

LTM

1 | 500 lezers per jaar

Nationaal Platform voor de Talen
Creatief schrijven in het literatuurcurriculum
Lezen en schrijven in synthesesetaken
Shakespeare in havo 5

LEVENDE Talen

**VAKDIDACTISCH ONDERZOEK
EN DE ONDERWIJSPRAKTIJK**

LEVENDE Talen